

Lytternes og seernes redaktør

Halvårsrapport for andet halvår 2019

Indholdsfortegnelse:

1. Grundlaget for lytternes og seernes redaktørs virksomhed	s. 2
2. Redaktørberetning	s. 3
2.1 Forord og sammendrag	s. 3
2.2 En åben og imødekommende organisation	s. 4
2.3 Klimadebatten	s. 6
2.4 At svare på klager over sig selv	s. 21
2.5 Når interessenter vil påvirke DR's fremstilling	s. 25
3. Trends og tal for henvendelser	s. 27
4. Gennemgang af væsentlige temaer	s. 31
5. Andet led i klagebehandlingen	s. 40
5.1 Pressenævnsager	s. 40
5.2 Ankesager afgjort af lytternes og seernes redaktør	s. 41

1. Grundlaget for lytternes og seernes redaktørs virksomhed

Lytternes og seernes redaktør (LSR) skal på baggrund af henvendelser og klager vurdere, om DR's indhold lever op til en høj programetisk og journalistisk standard. Sideløbende hermed skal LSR fremme bedre klagebehandling, svarkultur og dialog med DR's brugere.

LSR er ankeinstans, når det gælder klager over væsentlige brud på DR's programetik. Som led i sit arbejde med ankesager udarbejder LSR en indstilling til DR's generaldirektør.

Tilslutter generaldirektøren sig en eventuel kritik, skal den følges af DR. Når der er truffet afgørelse i en ankesag, kommer nyheden på dr.dk.

LSR kan sige sin mening og afgive henstillinger i konkrete sager og i forhold til redaktionel praksis.

I det daglige arbejder LSR sammen med DR Etik og DR Jura. I modsætning til DR Etik og DR Jura beskæftiger LSR sig ikke med DR's programmer og indhold, før det har været publiceret.

LSR er ansat af DR's bestyrelse og ikke underlagt DR's daglige ledelse.

I Bekendtgørelse om vedtægt for DR står der:

§29 Lytternes og seernes redaktør skal overvåge DR's behandling af henvendelser fra lyttere, seere og brugere, herunder klager over DR's virksomhed, med henblik på at sikre en høj programetisk og journalistisk standard i den samlede programvirksomhed.

Stk. 2. Lytternes og seernes redaktør kan som led i sin virksomhed fremsætte kritik, afgive henstillinger eller i øvrigt fremsætte sin opfattelse af konkrete sager eller redaktionel praksis.

Stk. 3. Lytternes og seernes redaktør skal endvidere bl.a.:

- 1) fremme dialogen med seerne, lytterne og brugerne om DR's programetik og behandling af klagesager,
- 2) foretage en løbende registrering af henvendelser til DR, herunder klager over DR's virksomhed, og
- 3) halvårligt rapportere til bestyrelsen om sin virksomhed.

Bekendtgørelse om vedtægt for DR

2. Redaktørberetning

2.1 Forord og sammendrag

2019 var et år som i høj grad i DR blev præget af valg og valgdækning. Således har det også smittet af på arbejdet for lytternes, seernes og brugernes redaktør (LSR). Dels var der Europa-parlamentsvalget og dels Folketingsvalget. Dertil kom en optakt til valgdækningen, som var præget af, at det nye parti 'Stram Kurs' med den markante og meget DR-kritiske leder Rasmus Paludan nåede de nødvendige stillere for at deltage i valget, og dermed var også DR forpligtet til at inddrage partiet og dets leder Rasmus Paludan i politiske debatter og præsentationsudsendelser. Det affødte mange henvendelser til DR i og omkring Folketingsvalget.¹

2019 blev også året, hvor klimadækningen i endnu højere grad end tidligere kom til at præge sendefladen i nyhedsudsendelser, programmer og artikler. Jeg har derfor til denne rapport gennemført en undersøgelse af emnet. Det er ikke en videnskabelig undersøgelse, men en gennemgang af DR's dækning i såvel radio, tv som på dr.dk i de første fjorten dage af oktober 2019. Derfor kan undersøgelsen heller ikke bruges til at generalisere DR's samlede dækning af klimaet. Gennemgangen giver anledning til overvejelser om bredden og nuanceringen af dækningen i den undersøgte periode. Da kategoriseringen rummer fortolkning og et vist element af subjektiv bedømmelse af de enkelte indslag og artikler, vil jeg nøjes med at kalde tendensen for 'en strømpil.' Dette tema bliver udfoldet i kapitel 2.3.

DR's arbejde med en ny strategi har blandt andet medført et øget fokus på brugerkontakten, og det er meget glædeligt. DR er indstillet på at bruge midler i de kommende år på dels at gå i dybden med brugernes reaktioner, dels at arbejde for endnu tættere dialog med brugerne - også dem, der foretrækker andre kontaktformer end den officielle vej via kontaktsiden. Det er et tema, som jeg har været optaget af gennem de seneste mange rapporter til bestyrelsen. Det er et vigtigt skridt i retning af en dybere indsigt i DR's relation til brugerne.

Antallet af ankesager hos LSR ligger på samme niveau som forrige halvår. DR har i andet halvår af 2019 fået kritik i Pressenævnet tre gange, hvor DR i forrige halvår var nede på nul sager med kritik fra Pressenævnet.

Også i dette halvår har LSR haft en del besøg fra International Media Support og fra European Federation of Journalists. Senest var der i slutningen af november besøg fra Moldova, Ukraine og en række andre østeuropæiske lande. I september var der besøg fra Kenya, Tanzania, Uganda, Zambia og Zimbabwe.

Centralt i møderne har været DR's interne klagesystem og måden, hvorpå DR arbejder med sin etik og også med at rette sine fejl. Også emner som ytringsfrihed og public service-mediers placering og rolle i et demokrati, har været oppe på møderne.

God fornøjelse med beretningen.

Jesper Termansen

---

¹ Lytternes og seernes redaktør: Halvårsrapport for første halvår 2019, p. 21

2.2 En åben og imødekommende organisation

Én af de store opgaver for DR i det forløbne år har været formuleringen af en ny strategi. I september blev resultatet lagt frem. Som et selvstændigt punkt er dialogen og DR's møde med brugerne fremhævet. Det er særdeles positivt, og det er en glædelig udvikling, at DR's direktion vælger af fremhæve det som en af de centrale prioriteter i DR's virksomhedsstrategi mod 2025.

I afsnittet om DR's udvikling som organisation står der: *“DR vil derudover fokusere på, at brugerne i mødet med DR – uanset om det sker fysisk, per telefon eller skriftligt – oplever en åben og imødekommende organisation.”*²

Dertil kommer, at DR har fulgt ordene op med midler til en kortlægning og undersøgelse af kontakten med brugerne de næste tre år.

Det store overblik

Når DR gerne vil i endnu tættere kontakt med brugerne og deres ønsker, holdninger og behov, vil jeg anbefale, at man gennemfører en undersøgelse, der omfatter og bearbejder data fra alle de kilder, hvor inputs fra seere, lyttere og læsere kommer fra. Registreringen i halvårsrapporten, giver et vist indblik i klagetendenserne. Stadig mangler der data.

Ifølge DR's egne tal fra den seneste public serviceredegørelse³ modtog DR i 2018 i ca. 85.000 skriftlige henvendelser. Gennem Right Now-systemet samt den mængde, der kommer ind til LSR, har LSR registreret knap 20 procent svarende til godt 15.000. Det er summen af registrerede klager samt ris og ros.

Altså knap en femtedel af den samlede mængde på 85.000 er læst, sorteret og systematiseret, så de giver et indblik i, hvad brugerne er utilfredse med. Men tilbage står, at der ikke findes et samlet overblik over og en bearbejdning af indholdet i de godt 80 procent af de skriftlige henvendelser.

Læg dertil det store antal telefonhenvendelser. Langt over 320.000 årligt, hvoraf ca. 70 procent drejer sig om licens.⁴ Sorterer man dem fra, er der næsten 100.000 henvendelser, der ikke er nogen samlet, konkret viden om. Det er vigtigt at understrege, at det er en meget stor og ressourcekrævende opgave at registrere alle data. Det er heller ikke, hvad jeg foreslår. Derimod kan en mindre, afgrænset og overskuelig pilotundersøgelse, hvor DR til gengæld gennemgår alle relevante datakilder og samler et sample, give et indtryk af hele billedet, når alle kilder er regnet med. En mulighed kunne være, at DR også gennemførte en indsamling af data fra alle kilder i en konkret uge. Her tænker jeg både på henvendelserne gennem custhelp, men også telefonhenvendelser, mails og andet, som kan give et samlet overblik. Navnlige indholdsanalysen vigtig. En sådan undersøgelse kan give et billede af, hvilke typer af reaktioner, kommentarer m.m., der kommer til DR og fra hvilke kanaler.

² DR's strategi "Sammen om det vigtige" p. 22

³ PS-redegørelse for 2018 p. 49

⁴ PS-redegørelse for 2018, op. cit.

DR er som led i sin nye strategi i gang med en række undersøgelser, som skal måle befolkningens vurdering af DR på parametrene "tilfredshed", "relevans", "kvalitet" og "tiden værd."

Det ville give den fordel, at DR får et egentligt statistisk grundlag for at bedømme, hvad det samlede billede er af brugernes krav og ønsker til DR.

I den forbindelse er det mit håb, at DR også ser på, hvordan brugerne foretrækker kontakten med DR. Der er i dag andre muligheder end "kontaktknappen" og telefonen, som for eksempel tilbagemeldinger til DR på DR's apps, er en måde at give sin holdning til kende på.

Det ville formodentlig også kunne afdække, hvordan brugernes kontakt til DR fungerer. Herunder hvilke typer af brugere, der henvender sig gennem kontaktknappen og custhelp, og hvilke grupper, der bruger andre kanaler som for eksempel apps, sms eller sociale medier.

Metoder kan diskuteres, men det væsentlige og positive er, at DR er åben over for at undersøge og styrke kontakten til brugerne og arbejder i retning af målet om få et samlet overblik over brugerhenvendelser.

- Forslag om flere undersøgelser af brugernes kontakt til DR. Herunder en måling af, hvad der er brugernes foretrukne kontaktformer til virksomheden.

DR's svar:

Det indgår som et selvstændigt punkt i DR's virksomhedsstrategi "Sammen om det vigtige", at DR vil arbejde for i endnu højere grad at fremstå som en åben og imødekommende organisation, når danskerne er i kontakt med DR. Der er på den baggrund igangsat et større arbejde for at identificere, hvilke områder og indsatser, der bedst bidrager til dette. Som led heri er der igangsat en kortlægning af brugernes møde med DR, og alle ca. 85.000 skriftlige henvendelser via Right Now er i den forbindelse kategoriseret efter type (spørgsmål, klage, fejl, idé/tip, ris og ros, øvrigt) og efter modtagende enhed i DR (Licens, Programservice, DR NAD, DR Medier mv.).

Der findes ikke findes én samlet registrering af henvendelsernes konkrete indhold, herunder fordi mange henvendelse ofte vil vedrøre flere forskellige emner. Det samme gør sig gældende for de telefoniske henvendelser, der ikke vedrører licens. Det bemærkes, at opgørelsen af indkomne opkald rent teknisk også omfatter opkald, der sker uden for åbningstid eller af anden grund, ikke fører til personlig samtale (vedkommende lægger på/får oplysninger fra den automatiske svarer eller lignende). Disse opkald vil i sagens natur ikke kunne kategoriseres efter emne.

Som led i det fortsatte arbejde med DR som en åben og imødekommende institution, vil det blive overvejet, om en kategorisering af henvendelser efter indhold/emne er muligt og hensigtsmæssigt, samt om der skal opbygges endnu større viden om brugernes foretrukne henvendelseskanaler, herunder om gevinster og fordele herved står mål med ressourceforbruget.

***

2.3 Klimadebatten

Klimaet fylder meget og er inden for et år eller to blevet et dominerende emne – som en naturlig konsekvens deraf fylder det også stadig mere i DR's dækning.

Derfor har jeg valgt at sætte fokus på emnet.

Jeg tager også klimadækningen op, fordi det fylder mere i brugernes henvendelser. DR modtager i stigende grad kommentarer fra lyttere, læsere og seere om klima. Da kontoret her gennemgik DR-brugernes reaktion på folketingsvalget i sommer, var der en del henvendelser specifikt om Folketingsvalget og dækningen af klimaet i valgdækningen.

Nogle opfordrer DR til større grad af aktivisme. Andre det modsatte. Der er i de senere år begyndt at dukke klager op over for eksempel madspild i tv-programmer og kørsel på motorcykler som eksempler på klimauvenlige fænomener.

Jeg har tidligere til brug for halvårsrapporten til bestyrelsen taget et tema op, som i særlig grad har givet anledning til interesse. Det skete med det amerikanske præsidentvalg i 2016, som før, under og efter præsidentvalget affødte reaktioner på grund af Donald Trumps person. Jeg vil dog pointere, at klimaet endnu ikke optager brugerne i samme grad, som valget af Donald Trump til præsident gjorde.

Klimaet fylder i dag så meget og er i en række sammenhænge en væsentlig komponent i mange samfundsmæssige diskussioner, at det er relevant at se nærmere på dækningen.

Det er ikke målet her at forholde sig til den naturvidenskabelige eller politiske diskussion om mål og midler i klimaindsatsen. Heller ikke om målemetoders rigtighed i forhold til havvandsstigning m.m.

Målet er at se på hvilket udgangspunkt og vinkling samt med hvilke journalistiske arbejdsmetoder, DR går til dækningen af det meget omfattende emne med. Det enkeltstående indslag eller artikel er ikke i sig selv videre interessant i denne sammenhæng. Det er summen og tendenserne, som er interessante.

DR og FN's verdensmål

DR har som virksomhed tilsluttet sig FN's verdensmål, herunder målet om en klimaindsats. Samtidig har DR i sine seneste årsrapporter pointeret, at det ikke har nogen indflydelse på den redaktionelle dækning. Det skærper til gengæld det redaktionelle ansvar for at

forholde sig balanceret og upartisk til dækningen af klimaet og dermed demonstrere, hvad DR selv skriver i årsrapporten: At der bør være adskillelse mellem virksomheden DR's målsætning på dette punkt og de redaktionelle beslutninger.

Andre steder i samfundet ses bekymring for, at engagement i FN's verdensmål kan påvirke uafhængige institutioners integritet.

Syddansk Universitet (SDU) har officielt besluttet, at FN's verdensmål skal skrives ind i universitets formålsparagraf. Samtidig vil universitetet oprette uddannelser, hvor FN-målene er udgangspunktet for uddannelserne. Kritikere påpeger, at det er farligt for forskningsfriheden.⁵

I folkekirken findes debatten også, hvor forskellige skoler er uenige om kirkens og de enkelte præsters politiske engagement i klimasagen. Et eksempel fra efteråret var en biskop, der ønsker, at kirken støtter FN's verdensmål. Andre præster argumenterer for, at det strider mod opfattelsen af folkekirken som stedet, hvor man adskiller forkyndelsen og det politiske liv.⁶

Undersøgelsen

Undersøgelsen omfatter artikler fra dr.dk og indslag (radio- og tv) i mediearkivet fra den 1. til den 15. oktober 2019, hvori ordet 'klima' indgik. Tidspunktet er valgt, fordi DR i den periode beskæftigede sig ekstraordinært meget på alle platforme med klima, da der var internationalt klimatopmøde for borgmestre verden over, C40, i København. Netværket består af 94 af verdens største byer, som gør en særlig indsats for klimaet. Deltagerne mødtes til topmøde i København i begyndelsen af oktober.

Det faldt sammen med Folketingets åbning og det nye folketingsår, hvor klimaet også spillede en betydelig rolle i statsministerens åbningstale og i regeringens finanslovsudspil for næste år. Tilmed var det optakt til regeringens forhandlinger med partierne om en ny klimalov, der blandt andet skulle fastlægge regeringens egen målsætning om en reduktion af udledning af klimagasser på 70 procent inden 2030 målt i forhold til 1990-niveauet.

Af samme grund er dækningen i de fjorten dage i oktober præget af få, store begivenheder. C40 topmødet, gallamiddag på Christiansborg for deltagerne, og navnlig regeringens klimainitiativer i lovkatalogen og finanslovsforslaget. C40 betød også, at en række topnavne navnlig fra USA gæstede landet og fik dækning i DR. Blandt andre det amerikanske, demokratiske kongresmedlem Alexandria Ocasio-Cortez, som er kendt for sin i en amerikansk sammenhæng ekstremt venstreorienterede og klimavenlige politiske profil. Hun talte på Rådhuspladsen i København til en klimademonstration i forbindelse med C40-topmødet og fik omfattende dækning af DR.

Materialet til undersøgelsen er fra DR's mediearkiv, hvor der er godt 400 radio- og tv-indslag i den pågældende periode, hvor ordet 'klima' indgår. Der var omkring 40 artikler på dr.dk i samme periode.

Metodeindvendinger

⁵ Hvorfor er diktatorer og universiteter så glade for FN's verdensmål? Berlingske 28. september 2019

⁶ Når kirken bliver politisk og kristendommen moralsk. Kronik i Kristeligt Dagblad den 9. oktober 2019 af sognepræst Kristan Brøcker. Kronikken er et opgør med biskop Henrik Stubbjærs opfordring til at kirker holder "Break for Climate."

Der kan rejses metodiske indvendinger mod undersøgelsen. Den omfatter således kun en begrænset tidsmæssig periode i ugerne 40 og 41. Jeg kan ikke sige, hvorvidt billedet kan udvides til at tegne hele DR's dækning i 2019. Derfor vil jeg nøjes med at betragte undersøgelsen som 'en strømpil.'

Klima-aktiv eller klima-refleksiv

I selve måden at vurdere et indslag eller en artikel på vil der uvilkårligt være et element af personlig bedømmelse. Det enkelte indslag eller den enkelte artikel er her vurderet ud fra, om det eller den samlet set er klima-aktiv eller klima-refleksiv.

Et klima-aktivt indslag afspejler, at behovet for en 'grøn omstilling' og en 'klima-indsats' implicit eller eksplicit ligger til grund for det redaktionelle produkt, uden at indslaget eller artiklen indeholder modspørgsmål eller andre kilder, der kan perspektivere og måske kritisere præmissen og dermed også være med til at understrege DR's professionelle og neutrale distance til emnet. Er indslaget klima-aktivt viderebringer det brugeren indtrykket af behovet for en grøn omstilling og vil ofte være aktivt i den forstand, at brugeren får anvisninger til en forandring af sin adfærd i en mere klimavenlig retning.

Er indslaget klima-refleksivt indeholder det enten i form af vinkel, sprog, kildevalg eller journalistisk metode en form for perspektivering eller kritisk holdning til det klimaaspekt, som det beskæftiger sig med. Ikke forstået som en kritisk holdning til selve behovet for en klimainsats eller det naturvidenskabelige grundlag, men kritisk i den forstand, at journalisten udfordrer kilden/kilder eller på anden vis markerer en faglig professionel distance til klimatemaet og behovet for grøn omstilling.

Målet med de grundlæggende etiske værdier må være, at DR igennem modspørgsmål og researchmæssig afprøvning af alle holdninger på seerne, lytternes og brugernes vegne får afdækket både de stærke og de svage sider af enhver argumentation. Det er en professionel standard, ikke en politisk stillingtagen. Netop med klimaet som tema er det ekstra vigtigt at have denne dimension for øje, da en del af debatten er præget af så høj grad af enighed, der næsten kan forekomme som om, at mål og midler i klimadebatten er hævet over almindelig kritisk journalistisk efterprøvning fra mediernes side.

Jeg har her brugt vendingen 'grøn omstilling.' I virkeligheden er det et paraplybegreb, som dækker over alle de tilknyttede og afledede klimaproblemstillinger med drivhusgasser, temperaturstigninger, energiomstilling m.m. som er udtrykt blandt andet i FN's verdensmål fra 2015 og klimatopmødet i Paris samme år. Det er dog vigtigt at understrege, at de overnævnte betegnelser som 'klima-aktiv' og 'klima-refleksiv' ikke relaterer sig direkte til disse overordnede mål.

Lad mig give et eksempel:

TV-Avisen bragte for eksempel et indslag den 12. oktober 2019, hvor vinklen var, at det går for langsomt med udfasningen af oliefyr. Kilden var regeringens støttepartier og Alternativet. Indslaget baserer sig kun på kilder, der var enig i den præmis. Vinklen var, at regeringens støttepartier ville have et straksforbud mod oliefyr. Der var ingen kritiske spørgsmål til partierne. Der medvirkede ingen kilder, som havde andre vinkler på det politiske initiativ. Der var ingen oplysninger om konsekvenserne for de mennesker, som her og nu måtte af med en varmekilde, hvis initiativet blev til noget.

Efter min vurdering var indslaget 'klima-aktivt'. Indslaget har kilder, der alle går ind for at skifte oliefyret ud. Partierne bag regeringen anbefaler endda, at det sker straks. Andre ikke-politiske kilder medvirker, og de bakker også vinklen op. Der er ingen tydelige kritiske spørgsmål eller oplysninger. Der er eksempelvis ingen modspørgsmål i retning af, hvordan man har tænkt, at boligejere, der ikke har råd til udskiftning, skal klare den opgave. Et synspunkt, som Enhedslisten ellers så sent som august 2019 i en pressemeddelelse advarede om.⁷

Da der i sådan en undersøgelse er tale om vurderinger af et indhold, som ikke er eksakte, er det heller ikke metodisk hensigtsmæssigt at udregne procentværdier. Det vil skabe et falsk indtryk af, at man kan opstille indslag og artikler på en talskala og måle afstanden mellem dem. Det interessante er 'strømpilen' og 'tendenserne'. Altså den akkumulerende viden om indslag og artikler.

Ikke alle indslag og artikler er med. Det er der grunde til.

Nogle indslag er valgt fra, fordi de er "gængere", hvor den samme nyhed har været bragt for eksempel som radio-timenyhed flere gange på et døgn. En del "enheder" er ikke journalistisk bearbejdede indslag, men råklip og derfor ikke taget med. Heller ikke åbningsdebatterne fra Folketinget er med.

En del er sorteret fra, fordi ordet 'klima' kun optræder i en titel eller lignende, så indslaget reelt ikke handler om klima.

I alt er der efter en sortering gennemgået 43 artikler fra dr.dk og 228 indslag i radio og TV. Variationen i de enkelte indslag er stor. Der er en del korte nyhedstelegrammer fra P3, P4 og P1 til hele timelange programmer i radioen.

Den klima-aktive præmis kan være underforstået i artiklen eller indslaget. Men den kan også være direkte udtalt.

Den klima-refleksive præmis kan ligeledes være direkte udtalt eller ligge implicit, for eksempel i en værts spørgsmål.

Er vinklen eller den journalistiske bearbejdning i større eller mindre grad kritisk over for den præmis, vil artiklen eller indslaget være blevet bedømt som k-præmis negativt. Heri ligger ikke nogen politisk tilkendegivelse. Kritisk skal forstås som en journalistisk arbejdsmetode, hvor klimapositive kilder i en eller anden forstand bliver udfordret og testet på deres synspunkter.

Kriterierne er: Stilles der modspørgsmål og undersøges kritiske vinkler i forhold en grøn omstilling/ klimainsats? Hvordan optræder journalisten/værten i forhold til historien? For eksempel om tilrettelæggeren/journalisten selv kommenterer behovet for en klimainsats eller det modsatte. Stiller tilrettelæggeren/journalisten modspørgsmål til de medvirkende kilder eller er vedkommende ukritisk?

Der er stor forskel på et kort nyhedstelegram eller et langt program. For helhedens skyld er alle indslag bedømt ens.

En del artikler og indslag – hovedparten – beskæftiger sig med konkrete og afgrænsede dele af klimadebatten.

⁷ <https://enhedslisten.dk/2019/08/21/pressede-boligejere-skal-have-klimatilsbud>

”Isen smelter”

Her er nogle eksempler til at illustrere, hvordan forskellige artikler og indslag er bedømt.

En artikel fra dr.dk den 11. oktober er en quiz, hvor læseren kan teste sin viden om klima. Indledningen lyder: *”Isen smelter, temperaturen stiger, koralrevet lider og regnen vælter ned herhjemme. De fleste ved nok, at det ikke ser helt godt ud for vores klima. Men har du styr på de kolde facts?”*

Artiklen er vurderet som klima-aktiv. Det er udgangspunktet for quizzen, at det er sådan klodens tilstand er, som sætningerne beskriver.

Et andet eksempel: Et P1 program den 3. oktober drejer sig om den danske klimaforsker Sebastian Mernild. Han bliver beskrevet som *”den videnskabelige klimasuperstar.”* Programmet har klima-aktiv tilgang til forskeren. Det ligger i udsendelsen og siges direkte, at der er behov for handling, og værten mødes ikke på noget tidspunkt med kritiske spørgsmål i forhold til egen rolle og holdninger. Værten siger i begyndelsen af programmet, at programmet skal hjælpe til at finde ud af, *”om løbet er kørt, eller vi kan nå at redde Jorden og klimaet.”*

Et tredje eksempel er børnenyhedsudsendelsen ’Ultranyt’ den 1. oktober. Her drejer det sig om grønlandske børn, der demonstrerer imod klimaforandringer. Tonen i indslaget er subjektiv, når det for eksempel siges: *”Og der er desværre god grund til at gøre opmærksom på klimaproblemet. En helt ny rapport fra FN viser, hvordan klodens have og isdækkede områder klarer sig. Og det er ikke specielt hyggelig læsning.”*

Og senere. *”Så er det altså godt at børn over hele verden, inklusive Sascha og Kiki i Grønland, siger, at politikerne må gøre noget.”*

Reporteren hylder med den sidste sætning børnenes engagement snarere end at holde sig til at dække sagen.

Indslaget er et af de relativt sjældne, hvor tilrettelæggeren direkte går ind og gennem sit sprog kommenterer klimaemnet.

I de fleste indslag er præmissen derimod implicit. Indslag og artikler bliver ofte handlingsanvisende. Det er, hvad der kendetegner mange af DR’s distrikters klimaindslag og artikler i perioden.

DR’s distrikter har dækket C40 topmødet med en række lokale indslag. De er bygget op på en meget ens måde. Indslagene nævner C40-mødet som ’krog’ for at finde en positiv lokal eller regional case, der støtter op om behovet for at gøre en indsats. Der nævnes energitest af huse, lokale fødevarer, indkøb af blomster m.m.

Distrikternes indslag har hyppigt fokus på lokale ildsjæle, virksomheder eller projekter, som gennem det valgte eksempel kan bidrage med en positiv historie om, hvordan man kan gøre en indsats for et bedre klima.

Det er en blomsterhandler på Fyn, som af klimagrunde er gået væk fra at bruge importerede blomster for at bruge lokale i stedet. Der er Skjern Papirfabrik, der gør noget for at begrænse CO2. Der er meget få kritiske spørgsmål eller kilder, og behovet for en grøn omstilling er præmissen for distrikternes indslag af samme type.

Forskellen på en klima-aktiv og en klima-refleksiv tilgang ses i et eksempel, hvor den samme kilde er interviewet om samme emne, men i to forskellige P1-programmer og med forskelligt udfald. Direktør for C40 Simon Kjær Hansen er en partskilde, som har til opgave at promovere det topmøde, han er direktør for. Han bliver interviewet både i P1 Morgen⁸ og nogle dage senere i programmet på P1 'Orientering Weekend.' I P1 Morgen møder kilden spørgsmål, som implicit accepterer hele ideen med topmødet og dets initiativer og aktivt medvirker til, at direktøren forklarer sig uden at blive udsat for modspørgsmål.⁹

I 'Orientering Weekend' derimod udfordrer den kvindelige vært direktøren med kritiske spørgsmål. Værten peger på, at de gule veste i Frankrig opstod som en konsekvens af social uro på grund af brændstofpriser. Værten spørger også kritisk ind til C40's løsninger og de sociale konsekvenser. Det sidstnævnte indslag er ét af de få, som bliver vurderet som k-præmis negativt eller kritisk. Ikke fordi indslaget som sådan forholder sig til klimaet. Men fordi værten i sine spørgsmål forholder sig kritisk over for direktøren for C40 og tester ham med kritiske spørgsmål. Det er fraværende i de mange andre artikler og indslag, som beskæftiger sig med C40.

Bange børn

Programmet 'Manus Manege' på P1 er også et af de få eksempler på et program, der forholder sig reflekterende til et aspekt af klimadebatten. Ikke fordi programmet udtrykker en holdning til klimaet, for det beskæftiger det sig ikke med. Men fordi programmet den 4. oktober handler om den negative virkning, det kan have på børn at høre om klimaet og de mulige konsekvenser for kloden og menneskeheden. Programmet bliver derfor vurderet som klima-refleksivt. Det sætter klimadebattens negative indflydelse på børns sind til debat. Programmet handler derfor ikke om et aspekt af selve klimaindsatsen, men om de afledte følger af en så massiv offentlig diskussion.

At et indslag eller en artikel bliver vurderet som klima-refleksivt er dermed ikke udtryk for, at indslaget eller artiklen overhovedet forholder sig til klimaet eller behovet for en klimaindsats. Det kan det gøre, men det behøver det ikke nødvendigvis at gøre. Det er snarere udtryk for, at tilrettelæggeren har anvendt en metode, hvor man har stillet kritiske spørgsmål, indhentet fakta og andre kilder med en kritisk holdning til emnet.

Neutral

Der findes også indslag og artikler, som er rubriceret som neutrale. Det gælder en del korte nyhedsindslag eller artikler, som er en registrering af klimarelaterede begivenheder og derfor hverken er blevet placeret i den ene eller anden kategori. For eksempel en relativ kortfattet nyhed om arrestation af skuespilleren Jane Fonda som klimaaktivist. Eller det er indslag og artikler, hvor klima spiller en underordnet rolle i forhold til hovedvinklen.

Strømpilen

Overordnet indikerer undersøgelsen, at DR i den undersøgte periode i meget betydelig grad baserer artikler og indslag på en klima-aktiv holdning til klimaindsatsen.

⁸ P1 Morgen 9. oktober 2019

⁹ P1 Orientering Weekend 12. oktober 2019

Over halvdelen af indslagene var klima-aktive. En betydelig del af disse indslag og artikler har karakter af at være 'konstruktive' bidrag til, hvordan borgere eller virksomheder kan foretage sin egen grønne omstilling.

I den type indslag ligger det indforstået og uden nogen form for debat, at der skal ske en grøn omstilling, uden at DR sætter kritiske spørgsmål til kilder eller præmis. Der er samtidig mange en-kildehistorier både på dr.dk og i radio og tv. Meget få indslag eller artikler beskæftiger sig med den naturvidenskabelige substans i klimadebatten.

Næsten ingen artikler eller indslag i den undersøgte periode beskæftiger sig med substansen i de naturvidenskabelige opfattelser af klimaets udvikling og en indsats i den forbindelse. For eksempel berører så godt som ingen indslag demografi og befolkningsvækst som en faktor på trods af, at undersøgelsesperioden er præget af C40-mødet og de store byers udledning af drivhusgasser. På trods af regeringens egen målsætning om en begrænsning på 70 procent af drivhusgasserne og inden år 2030 berøres emnet næsten ikke i det undersøgte materiale.

Et af de få eksempler på et indslag, der kommer lidt ind på nogle af de globale mekanismer og årsager til drivhusgasudledningen er faktisk et interview med en landmand fra Jelling. I indslaget fra den 9. oktober er han kritisk over for dele af klimaindsatsen. Han kommenterer, hvad han opfatter som den yderst ringe indflydelse, som reduktion i Danmark har i forhold til lande med en befolkningsstørrelse som Kina og Indien.¹⁰

Der er enkelte eksempler på artikler, som forholder sig til de store naturvidenskabelige spørgsmål. Men som nedenstående eksempel viser, så er det samtidig et eksempel på en videreformidling af én forskers opfattelse af noget, som i DR-rubrikken bliver betegnet som 'sandheden'. Overskriften lyder: *OVERBLIK: Hvad der er sandt om klimaforandringerne.*

Indledningen lyder således: *"Klimaforandringer betyder, at vi fremover får varmere vejr, flere skybrud om sommeren og vådere vintre. Men er det sandt, at vi kan stoppe klimaforandringerne, hvis vi stopper med at spise kød? Eller kan man flyve uden at belaste klimaet, hvis man planter et træ? DR har spurgt Jens Hesselbjerg Christensen om, hvad der er sandt og falsk om klima-forandringerne. Han er professor og en af verdens førende eksperter i klima-forandringer."*¹¹

Det samme interview er blevet versioneret til radio- og TV-indslag. Heller ikke i versioneringerne er der føjet andre kilder til.

Der er også et par andre træk ved materialet.

Selv om der er mange indslag, som er k-præmis positive, er der få, hvor tilrettelægger eller journalist åbenlyst gennem sprog og speak udtrykker sin egen holdning.

En større gruppe – omkring en tredjedel af indslag og artikler - er neutrale. De indeholder ikke nogen særskilt præmis om, at der må gøres en klimaindsats, og skribent eller tilrettelægger har ikke lagt egne holdninger ind i teksten eller sproget.

¹⁰ P4 Trekanten 9. oktober 2019/ interview med landmand Knud Jeppesen fra Jelling.

¹¹ DR.dk 8.10.2019 OVERBLIK. Hvad er sandt om klimaforandringerne?

Et eksempel på, hvor svært det kan være at finde den balance, var en nyhed, som dukkede op i en række medier – også i DR – i november. DR.dk bragte nyheden med overskriften: *“11000 forskere: Klimakrisen truer menneskeheden.”*

Historien kom fra det tyske nyhedsbureau DPA, som havde fundet den i det videnskabelige tidsskrift Bioscience Magazine.

DR bragte nyhedstelegrammet, men fulgte ikke sagen op.

Andre medier gik videre og undersøgte, hvem forskerne var. Der blev blandt andet bragt interviews med danske forskere, som havde overvejet at skrive under. Nogle danske forskere gav udtryk for, at de ikke ville skrive under, fordi de frygtede at blive taget til indtægt for en politisering. Til Kristeligt Dagblad sagde Kirsten Halsnæs, forsker i klimaforandringer ved DTU: *“Jeg synes, at videnskaben bliver misbrugt til at legitimere politiske dagsordner. Som forsker bør vi holde os på dydens smalle sti, hvor vi kun legitimerer det, vi selv har fagligt belæg for.”*¹²

Senere kom det også frem, at der var underskrivere, som ikke havde nogen klimafaglig baggrund for at vurdere klimatruslen. Endelig var der opdigtede forskere, som var sat på underskriftsindsamlingen.

Sagen om underskrifterne drejede sig ikke om, hvad der var videnskabelige fakta i forhold til klodens tilstand.

Den drejede sig om en journalistisk efterprøvning af, hvem de mange underskrivere var. Når medierne viderebringer en alvorlig advarsel, som tilsyneladende får massiv opbakning i forskerkredse, er det et eksempel på journalistisk opfølgning også at kunne oplyse befolkningen om, hvad der er disse forskeres udgangspunkt for at skrive under.

Gør de det ud fra et fagligt standpunkt som naturvidenskabsmænd, eller gør de det som en personlig politisk tilkendegivelse? Det drejer sig ikke om at være for eller imod en klimainsats i sin journalistiske tilgang. Det drejer sig om at bibeholde et kritisk fokus på kilder og kilders oplysninger og komme hele vejen rundt om et emne for derved at sikre en høj journalistisk integritet.

På klimakursus

Uden for Danmarks grænser har den debat fundet sted længe, om det er en form for ‘falsk balance’, hvis medierne skal bringe en forsker, som er kritisk, hver gang mediet har bragt udtalelser fra en forsker, som tilhører flertallet af klimaforskere, der bekender sig til FN’s klimaforudsigelser.

BBC kom for et par år siden i modvind, fordi stationen lod en kritiker af Storbritanniens støtte til vedvarende energi få taletid i et radioprogram. Det skete, fordi der var klaget over, at BBC havde inviteret den tidligere konservative finansminister Lord Lawson i studiet til en debat om energiformer og energipriser. Lord Lawson var på interviewtidspunktet i 2017 formand for en tænketank, hvis profil var kritisk over for den britiske stats støtte til vedvarende energi.¹³ Flere klagede over indslaget og Lawsons deltagelse. Den uafhængige kontrolenhed, Ofcom, afgjorde sagen. Ofcom konkluderede, at

¹² Kristeligt Dagblad, 11. november 2019. “Forskere, der ikke har forsket i klimaforandringer, slår klima-alarm.”

¹³ <https://www.theguardian.com/environment/2018/sep/07/bbc-we-get-climate-change-coverage-wrong-too-often>

Lawson var en relevant kilde og havde ret i sine udtalelser om det meget høje niveau af offentlig støtte til energisektoren i Storbritannien. Til gengæld var der andre forhold, som Ofcom ikke mente, at Lawson havde ret i, og hvor Ofcom vurderede, at BBC burde have ydet kritisk modspil, som ikke var tilstede. Kritikken gik på, at BBC havde ladet Lawson så tvivl om, hvorvidt der har været en global temperaturstigning de seneste ti år.¹⁴

BBC erkendte, at man havde været for ukritisk, og public service-stationen valgte efterfølgende at tilbyde alle medarbejdere en times klimakursus, så de stod bedre fagligt rustet i klimadebatten.

BBC blev altså her kritiseret for at være for følgagtig og ukritisk over for en kilde, der var 'havkatten i hyttefadet' i forhold til en klimadagsorden om mere vedvarende energi, men en ægte balance vil jo forlange, at BBC stiller kritiske spørgsmål til alle medvirkende, også de kilder, som støtter klimadagsordnen. Ægte uafhængighed af politiske synspunkter og interesser fordrer, at en public service-station ikke går til klimadebatten med en aktivistisk holdning, men med en publicistisk tilgang, og stiller alle relevante spørgsmål på brugernes vegne.

Opsummering

Klimaet har på kort tid indtaget en dominerende rolle som tema, og det fylder af samme grund meget i DR's dækning bredt.

Kun meget få artikler eller indslag i den undersøgte periode bærer præg af, at der bliver stillet modspørgsmål eller anvendt kilder, der problematiserer den klima-aktive præmis.

Der er meget få programmer, artikler og indslag, som kan betegnes som klima-refleksive. Det vil sige, at de enten i metode, vinkling eller kildevalg udfordrer en antagelse om klimahandling eller klima-aktivisme, om man vil.

Omkring en tredjedel af artikler og indslag er neutrale og har hverken hældning til den ene eller anden side, også fordi klimaet er en underordnet del af indslaget eller artiklen.

Kun meget få indslag og artikler rummer en direkte personlig tilkendegivelse fra journalisten/værten. Undersøgelsen er imidlertid kun en gennemgang af DR's indslag og artikler i en 14-dags periode i oktober 2019. Kategoriseringen rummer en bedømmelse fra min side og er derfor ikke en videnskabelig gennemgang, men en undersøgelse af et udsnit af DR-indslag og artikler i 2019. Men undersøgelsen kan ikke udstrækkes til at generalisere i forhold til hele DR's dækning. Det vil kræve en undersøgelse, som ikke er inden for LSR's rammer at kunne gennemføre.

Resultatet af mit udsnit af indslag og artikler giver anledning til nogle overvejelser om dækningen.

For eksempel er der næsten ingen indslag eller artikler, der stiller spørgsmål til den politiske målsætning om 70 procent reduktion af klimagasser inden 2030. Det på trods af at eksempelvis dette emne vil kunne få meget betydelige konsekvenser i forhold til fordelingspolitik i årene fremover. Og på trods af at emnet var varmt i den periode, som her er undersøgt.

¹⁴ https://www.ofcom.org.uk/data/assets/pdf_file/0012/112701/issue-351-broadcast-on-demand-bulletin.pdf p.12 ff

DR's journalistik afspejler ikke i den undersøgte periode den kompleksitet, variation og de mange dilemmaer, som emnet klima også rummer.

DR's svar på afsnit 2.3 Klimadebatten

I afsnit 2.3 redegør LSR for sin kritik af DR's klimadækning. LSR skriver, at hans undersøgelse "giver anledning til overvejelser om bredden og nuanceringen af dækningen i den undersøgte periode". Baggrunden for LSR's rapport er, at klima er et dominerende emne, som helt naturligt fylder mere og mere i DR's nyhedsdækning.

DR er enig med LSR i, at en vurdering af DR's klimadækning er relevant. Det er et vigtigt og komplekst område, som fylder meget både hos befolkningen og i DR's dækning.

DR er i sin dækning meget bevidst om, at klimastoffet er komplekst og et område, hvor der ofte er både store interesser og følelser på spil. Ikke mindst derfor skal DR forholde sig kritisk til klimastoffet og videnskabelige delkonklusioner. DR har således oprustet på den journalistiske dækning og i 2019 ansat en klimakorrespondent, hvis opgave er at vise vej gennem junglen af såvel fakta som forudsigelser og fornægtelser på klimaområdet.

DR anerkender, at der altid er noget, vi kan gøre bedre i vores dækning – det gælder på klimaområdet såvel som på andre områder. Et eksempel herpå er et indslag fra juni 2019 om et foto af en hundeslæde på vej over indlandsisen omgivet af vand. DR fik i februar 2020 kritik for, at det af indslaget ikke fremgik tilstrækkeligt klart, at billedet i sig selv ikke kan reduceres til at være et udtryk for klimaforandringer. DR har beklaget, at det ikke blev understreget tydeligere, at billedet i sig selv ikke er dokumentation for klimaforandringer. Sagen er et konkret eksempel på, at DR hele tiden skal være opmærksom og forholde sig kritisk til sin egen klimadækning.

Når det er sagt, så kan DR ikke genkende den tendens eller "strømpil", som LSR mener, at undersøgelsen peger på. DR finder, at der er grundlæggende udfordringer med rapportens metode og kategorisering af indslag, og dermed med LSR's rapport's grundlæggende præmis.

LSR forsøger at kortlægge udgangspunkt, vinkling og journalistiske arbejdsmetoder i DR's klimadækning. Dette gøres ud fra en vurdering af, om indslag og artikler er hhv. "klima-aktive", "neutrale" eller "klima-refleksive". LSR's definition af "klima-aktive" indslag og artikler er imidlertid upræcist defineret og tvetydig, idet kategorierne ikke er gensidigt udelukkende. LSR's eksempler indikerer, at alle indslag og artikler, der ikke stiller spørgsmålstegn ved klimaudfordringerne og behovet for en grøn omstilling, bliver kategoriseret som "klima-aktive" af LSR.

DR er grundlæggende uenig i denne præmis for Rapporten. Derudover finder DR, at rapporten har så store metodemæssige udfordringer, at der alene er tale om LSR's subjektive vurdering af en række indslag og artikler mv., og ikke en egentlig "undersøgelse".

DR's bemærkninger til kritikken uddybes nedenfor.

Kritik af rapportens grundlæggende præmis

LSR har i perioden 1.-15. oktober 2019 kategoriseret DR's indslag (tv, radio og web) vedr. klima i tre kategorier: klima-aktive, neutrale og klima-refleksive.

LSR definerer "klima-aktive" indslag og artikler som indhold, der afspejler "at behovet for en 'grøn omstilling' og en 'klima-indsats' implicit eller eksplicit ligger til grund for det redaktionelle produkt". Denne definition indikerer, at alle indslag og artikler, der ikke stiller spørgsmålstejn ved klimaudfordringer og behovet for en grøn omstilling, skal kategoriseres som "klima-aktive".

LSR skriver desuden, at "klima-aktivt" indhold viderebringer "brugeren indtrykket af behovet for en grøn omstilling og vil ofte være aktivt i den forstand, at brugeren får anvisninger til en forandring af sin adfærd i en mere klimavenlig retning". LSR's brug af ordet "ofte" indebærer, at et indslag eller en artikel kan kategoriseres som "klima-aktivt", selvom det ikke er handlingsanvisende ift. en grøn omstilling.

LSR skriver efterfølgende, hvordan "klima-refleksive" indslag skal forstås og ikke forstås. LSR skriver, at "klima-refleksive" indslag ikke handler om at have "en kritisk holdning til selve behovet for en klimainsats eller det naturvidenskabelige grundlag". Dette er i direkte modstrid med LSR's definition af "klima-aktive" indslag, hvor forudsætningen om "behovet for en grøn omstilling" er definerende for, at indholdet er "klima-aktivt".

LSR's definition af "klima-aktive" indslag er således uklar og tvetydig. LSR's forståelse af "klima-aktive" indslag og artikler kan således alene udledes af LSR's eksempler på indhold, der er kategoriseret som "klima-aktivt". LSR's eksempler indikerer endvidere, at alt indhold, der ikke stiller spørgsmålstejn ved klimaudfordringer og behovet for en grøn omstilling, er blevet kategoriseret som "klima-aktivt".

DR er grundlæggende uenig i denne præmis for rapporten, hvor et indslag er "klima-aktivt", hvis det ikke stiller spørgsmålstejn ved behovet for en grøn omstilling. Der er en bred forskningsmæssig opfattelse af, at der er globale temperaturstigninger og forandringer i vores klima, at disse forandringer skyldes menneskelig udledning af CO₂, og at der skal ske en markant reduktion af CO₂-udledning for at undgå yderligere betydelige temperaturstigninger i fremtiden.

DR anerkender årtiers internationalt videnskabeligt arbejde, og DR's klimadækning skal derfor ikke stille spørgsmålstejn ved klimaudfordringer og behovet for en grøn omstilling i hver eneste artikel eller indslag for ikke at blive kategoriseret som "klima-aktiv".

DR er på denne baggrund uenig i måden LSR har kategoriseret indslag og artikler og finder ikke, at LSR's rapport viser et retvisende billede af DR's klimadækning.

Metodiske udfordringer

DR finder, at der er en række metodemæssige udfordringer, som stiller spørgsmålstejn ved, om LSR's undersøgelse er valid – og dermed om den kan bruges som en såkaldt "strømpil".

LSR's rapport dækker en periode på 14 dage. Den meget korte undersøgelsesperiode er metodisk problematisk, og LSR anfører selv periodens længde som en metodisk indvending mod rapporten.

Undersøgelsesperiodens længde er dog ikke det største metodiske problem. LSR's forsøger grundlæggende at gøre kvalitative data (indslag, artikler mv.) kvantitative. Ved anvendelsen af en sådan metode, er det afgørende, at de forskellige kategorier er præcist og så vidt muligt objektivt defineret. Som beskrevet i det forudgående afsnit er LSR's kategorier upræcist defineret og ikke gensidigt udelukkende. Dette er problematisk, idet kodningen af de enkelte indslag og artikler alene bliver et udtryk for LSR's subjektive vurdering. LSR nævner selv, at der er "et element af personlig bedømmelse". Når undersøgelsesdesignet indeholder en så udpræget grad af subjektive vurderinger, stiller det endnu større krav til selve kodningsprocessen, dvs. inddelingen af indslag og artikler mv. i de forskellige kategorier. Kodningen er så vidt vides gennemført af LSR selv, og der er ikke foretaget kontrolkodninger med henblik på at afklare, om andre personer ville komme frem til samme resultat.

En robust undersøgelse ville typisk have trukket på eksisterende viden om, hvordan man kan kategorisere indslag og artikler – enten på klimaområdet eller på andre relaterede områder. Derigennem ville det formentlig have været muligt at anvende kategorier, som ikke alene er subjektivt definerede. Samtidig ville en robust undersøgelse have testet og sikret, at forskellige mennesker ville nå frem til omtrent samme resultat.

En robust undersøgelse ville ligeledes indeholde refleksioner omkring eget udgangspunkt og bias. Dette er særlig vigtigt, når kodningen gennemføres af den samme person, som har defineret kategorierne, og når kategorierne er upræcise og ikke gensidigt udelukkende. DR har gennemgået en stor del af de indslag og artikler som LSR lægger til grund for sin rapport, og finder på den baggrund, at der kan stilles væsentlige spørgsmålstejn ved LSR's kodning og dermed ved rapportens konklusioner.

LSR's rapport lever således ikke op til grundlæggende krav for en robust undersøgelse. Dette er yderligere problematisk, idet LSR's metodeafsnit ikke indeholder overvejelser om disse metodiske udfordringer i forhold til de anvendte kategorier og kodninger.

Disse metodiske udfordringer indebærer efter DR's vurdering, at der alene er tale om en subjektiv vurdering af en række indslag og artikler mv., og ikke en reel undersøgelse.

DR's arbejde med FN's verdensmål

FN vedtog i 2015 i alt 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Siden er regeringer verden over begyndt at indarbejde verdensmålene i politiske målsætninger, samtidig med at flere og flere virksomheder arbejder for at bidrage til verdensmålene.

I Danmark præsenterede den daværende regering i marts 2017 en handlingsplan for FN's verdensmål og Folketingets Finansudvalg har i 2018 nedsat en parlamentarisk arbejdsgruppe med samtlige partier i Folketinget, som skal sikre koordinering af arbejdet i Folketingets udvalg, der er i berøring med verdensmålene.

Dermed er der fra både regering og Folketing fokus på, at arbejdet med FN's verdensmål bliver indarbejdet i både politiske prioriteringer og i den almindelige opgavevaretagelse i staten, kommunerne, regionerne, uddannelsesinstitutioner og øvrige offentlige institutioner.

Der bliver således arbejdet aktivt med FN's verdensmål i det offentlige såvel som i det private – og det gælder også i DR. DR's arbejde med verdensmålene får LSR til at bemærke, at det skærper det redaktionelle ansvar for en balanceret klimadækning. DR er opmærksom på dette, hvilket også fremgår af årsrapporten for 2018, hvor der står følgende: "DR arbejder derfor ikke med målsætninger om, at enkelte programmer skal fremme konkrete verdensmål. Verdensmålene er således ikke styrende for programvirksomheden, ud over de krav til DR's rolle i samfundet, der fremgår af public service-kontrakten."

LSR bemærker, at der andre steder i samfundet ses bekymring for, at engagement i FN's verdensmål kan påvirke uafhængige institutioners integritet. Det er ikke entydigt, hvordan LSR mener, at det skal tolkes i relation til DR – og hvad pointen er med afsnittet. DR har i modsætning til andre virksomheder netop ikke gjort FN's klimamål til en del af sin formålsparagraf, men derimod meget klart holdt det ude af det programvirksomheden og dermed det redaktionelle arbejde. Derfor er det efter DR's opfattelse ikke relevant, at LSR inddrager DR's arbejde med verdensmålene i en kritik af DR's programvirksomhed.

Konkrete eksempler fra rapporten

DR har gennemgået samtlige af de indslag og artikler, som LSR fremhæver i halvårsrapporten. samt en række af de øvrige indslag og artikler, der ligger til grund for LSR's rapport. Ingen af disse indslag og artikler er efter DR's vurdering problematiske, og DR kan ikke genkende billedet af, at dækningen skulle være "klima-aktiv".

Et af LSR's primære eksempler på et "klima-aktivt" indslag er et indslag i TV Avisen den 12. oktober 2019 vedrørende udfasning af oliefyr. DR finder, at indslaget er en helt igennem redelig og faktabaseret nyhedshistorie, som på ingen måde er aktivistisk i forhold til klimaet eller på anden vis problematisk.

Afsættet for historien er, at i Danmark opvarmes 70.000 ejendomme med oliefyr alene. Det er tal baseret på DR's egne beregninger, foretaget med ekspertvurdering fra Energistyrelsen og valideret af professor Poul Erik Morthorst fra Klimarådet, der konkluderer, at udfasningshastigheden ikke er i tråd med de politiske ambitioner, altså en tidligere konkret folketingsbeslutning om helt at udfase oliefyr fra den danske energiforsyning inden 2030. Professoren fremhæver, at brugen af olie til opvarmning, er noget nær den værste af alle energiformer.

Historien er vigtig, aktuel og den berører mange. DR har af egen drift gennemført en status, der viser, at udfasningen går for langsomt til at indfri det politiske mål. DR fremhæver den primære årsag til, at det ikke går hurtigt nok (det er for dyrt at skifte) og spørger en række politiske partier til deres holdning. Historien udkommer på flere af DR's platforme – blandt andet en artikel på dr.dk¹⁵. Der bliver i artiklen anvist flere idéer fra de politiske partier. I det omtalte indslag i TV AVISEN vinkles der på ét af disse forslag, men i oplægget til indslaget lægges hele undersøgelsens konklusion frem.

LSR fremstiller sagen, som om der er tale om et politisk initiativ, som DR "klima-aktivt" og dermed ukritisk lægger mikrofon til. Det er ikke korrekt. DR har taget initiativ til en status på en konkret politisk målsætning, hvor vi sammenholder fakta og målsætninger og beder politikerne om en reaktion, og det er i den sammenhæng, at straksforbuddet mod nye oliefyr fremkommer, men selve beslutningen om udfasning er en gammel Folketingsbeslutning.

DR undersøger i dækningen konsekvenser og årsager samt andre muligheder for at nå målsætningen. Der er tale om veldokumenteret og alsidig journalistik, der netop forholder sig kritisk til konsekvenserne for danskere, der har et oliefyr. Her er således tale om en redelig og faktabaseret nyhedshistorie, hvor metoden til beregningerne er tydeligt beskrevet, som en række politikere reagerer på. Politikernes forslag står helt for egen regning, det har DR ingen holdninger til.

---

¹⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/oliefyr-bliver-ikke-skrottet-hurtigt-nok-det-sviner-lugter-og-stoejer>

Et andet eksempel illustrerer udfordringerne i LSR's rapport og kategorisering af "klima-aktiv" og "klima-refleksiv". En udgave af P1-programmet "Manus Manege" er ifølge LSR "klima-refleksiv". Programmet handler om, hvilke indvirkninger det kan have for børn at høre om klimakonsekvenser, og LSR fremhæver programmet som "et af de få eksempler på et program, der forholder sig kritisk til et aspekt af klimadebatten".

Udgangspunktet for programmet er en UNICEF-undersøgelse, hvor børn bl.a. skulle svare på, hvad der bekymrede dem mest, og her svarede 40 pct. af de adspurgte børn, at det var klimaet, der bekymrede dem mest. Det får programmets vært, Manu Sareen, til at stille spørgsmålet: "Er vi ved at skabe en hel generation af klimaangste børn...?" Spørgsmålet og forskellige aspekter heraf drøftes programmet igennem med deltagelse af to 7. klasseelever, en forælder, en skolelærer og en børnepsykolog.

Programmet vurderes af LSR som "klima-refleksiv" til trods for, at programmet bygger på en grundlæggende forudsætning om, at der eksisterer klimaforandringer, og at programmet ikke forholder sig kritisk til behovet for en grøn omstilling.

Et enkelt af de indslag, som LSR fremhæver, gav allerede kort efter at programmet var bragt anledning til en drøftelse på den pågældende redaktion i DR om, hvorvidt ordlyden i indslaget blev for subjektiv.

Der er tale om et indslag i Ultrantyt der handler om, at grønlandske børn demonstrerer for klimaet, fordi de selv oplever klimaforandringer i deres dagligdag. I forbindelse med efterkritikken af den pågældende udsendelse drøftede redaktionen om framingen var i orden – specifikt ordlyden: "så er det altså godt at børn over hele verden, inklusive Sascha og Kiki i Grønland, siger at politikerne må gøre noget". Redaktionen talte på det pågældende møde om, at ordlyden blev for subjektiv, og at de generelt skulle tilstræbe ikke at have værdiladet sprogbrug.

Dette er et godt eksempel på, at klimadækningen er svær, men at DR løbende forholder sig kritisk til de indslag og artikler, som bliver bragt, og journalistisk efterkritik er en integreret del af arbejdet på redaktionerne.

DR har, som nævnt gennemgået samtlige eksempler, som LSR fremhæver i halvårsrapporten samt en række af de øvrige indslag og artikler, der ligger til grund for LSR's rapport. På den baggrund kan DR ikke genkende LSR's beskrivelse af, at DR's journalistik i den undersøgte periode ikke afspejler "den kompleksitet, variation og de mange dilemmaer, som emnet klima også rummer". DR kan heller ikke genkende kritikken af, at et indslag er såkaldt 'klima-aktiv', fordi det ikke stiller spørgsmålstejn ved, om der skal ske en grøn omstilling eller fordi den naturvidenskabelige substans ikke bliver drøftet i alle indslag.

DR har en bred nyhedsformidling - fra længere dybdegående indslag/programmer, til kortere indslag. Dette er en del af den mangfoldighed, som DR repræsenterer. DR dækker derfor klimaet fra mange vinkler - derfor vil nogle indslag handle om det nære og lokale, mens andre indslag og programmer har eksempelvis internationalt udsyn eller videnskabelig drøftelse. Indslagene vil derfor være af meget forskellig karakter, og sådan skal det være – for DR laver indhold til alle danskere.

2.4 At svare på klager over sig selv

Det er et godt princip, at man ikke svarer på klager over sig selv. Det står også nedfældet i DR's etiske retningslinjer.

Alligevel er det ikke altid helt så nemt at holde komplet adskilt, og det kan have uheldige følger i klagebehandlingen i DR.

En del af forklaringen er den måde, som nogle chefer uddelegerer deres ansvar til medarbejdere på i DR.

Der er medarbejdere, som svarer på klager og henvendelser og bruger titlen "redaktør", uden at de har programansvar. Det kan være medarbejdere, som har det daglige, konkrete og praktiske ansvar for et program, men de refererer til en chef, som er programansvarlig. Det bør derfor være den programansvarlige chef (ved eksterne produktioner de programansvarlige redaktører i DR Medier), der står som afsender af svaret til klageren.

Det er der gode grunde til.

1. Hvis et svar fra DR på klager og kritik skal være troværdigt, bør det ikke være den medarbejder, hvis arbejde bliver kritiseret, der svarer på kritikken. Chefen har det formelle og reelle indholdsansvar for medarbejderens arbejde.
2. En chef bør vide, hvad en medarbejder har svaret brugeren på en klage. Det er chefens opgave at forholde sig til kritikken. Chefen bør have en reel mulighed for at afgøre, hvordan svaret til en klager lyder, og hvilken tone, det er afsendt i. Der har været eksempel i nogle af de ankesager, hvor et svar er afsendt fra en menig medarbejder og i en tone, som chefen ikke har vidst og kunnet forholde sig til.
3. At det er chefen og ikke den ansatte, som svarer, er også en beskyttelse af medarbejderen.

Der er dog nogle udfordringer ved at følge den præcisering i svarproceduren., Der er forskellige typer af programansvar og kulturer i DR's afdelinger. I nogle grene af virksomheden producerer DR selv indholdet, og i andre dele har DR ansvar for indkøbte programmer, og programformater, hvor eksterne leverandører producerer indholdet til DR, men hvor DR har programansvaret.

For eksempel 'Aftenshowet.' Den konkrete redaktionelle proces, hvor man træffer valg om indholdet i dagens program, foregår hos leverandøren uden for DR. Men i DR er der udpeget en medarbejder som programansvarlig redaktør for 'Aftenshowets' indhold. Medarbejderen har programansvar, men er ikke chef.

DR fik i oktober en henvendelse, som rummede potentiale til en etisk klagesag. Den blev besvaret af en menig medarbejder, der hverken havde redaktøransvar i DR Medier eller var programansvarlig chef i DR.

Personen, der henvendte sig, underskrev sig som 'medarbejder fra Udenrigsministeriet'. Han klagede over programmet 'Supertankers' brug af ordet 'borgerkrig' om konflikten mellem Rusland og Ukraine. Klageren gjorde opmærksom på, at DR dermed lagde sig op ad den russiske fortælling om konflikten, hvilket var i strid med den måde, som vestlige lande og organisationer omtaler konflikten på. Altså en klage over partiskhed. Det er muligt, at DR's svar var vendt med den ansvarlige redaktionschef. Det burde i så fald være i dennes navn, at svaret blev givet.

Det er op til DR's direktion, hvordan DR sikrer proceduren.

Foreløbig har jeg selv i anden del af 2019 påpeget det, når jeg har haft kontakt med chefer om ankesager og henvendelser i det hele taget.

Jeg er bekendt med, at i DR Medier og i DR NAD er der koordinatorer, som på vegne af flere chefer svarer på klager og henvendelser. Det bør dog ske i den respektive chefs navn.

Klageprocessen

I forbindelse med klageprocessen vil jeg også opfordre til, at ethvert klagesvar fra DR bliver forsynet med klagevejledning. Der er chefer, ofte meget erfarne, som rutinemæssigt indsætter en klagevejledning i deres svar. Desværre er det langt fra altid, at det sker. Da der løbende sker udskiftning også på chefposter, er det nærliggende, at forklaringen er, at nye chefer ikke er bekendt med proceduren.

Der optræder også henvendelser i Right Now, som både er stilet direkte til en redaktion eller til mig, som jeg ikke modtager, fordi de er kommet ind den vej. Det bør være sådan, at når en brugerhenvendelse er stilet til lytternes og seernes redaktør, så får LSR den altid.

Derfor vil jeg opfordre DR's direktion til medvirke til, at alle relevante parter er bekendt med faserne i klageprocessen – herunder ankesystemet – og vigtigheden af klagevejledningen.

Ønsket om dialog

Det er helt forståeligt, at det kan være svært for en medarbejder, som jo på den ene side som led i sin ansættelse kan kontaktes gennem sin mailbyline, og derfor også forventes at svare de brugere, der skriver. Og på den anden side selv skal finde en balance i forhold til, hvad man kan skrive til brugeren. Målet skal ikke være, at DR afskærer medarbejderne fra dialog med brugerne. Snarere bør medarbejdere have en sikker bevidsthed om, hvad de selv kan svare på, og hvornår de bør overlade det til chefen.

Jeg vil derfor foreslå, at DR tager skridt til at holde nogle workshops, hvor såvel chefer som medarbejdere kan drøfte, hvordan man på bedst mulig måde svarer. Dette tiltag

kan bidrage til at sikre, at medarbejderne er klædt endnu bedre på til at håndtere kritiske henvendelser.

Det vil være en styrke i sig selv, hvis sådanne workshops kan tilrettelægges, så de bliver "tværfaglige," så medarbejdere fra forskellige grene af DR på tværs af formelle skel kan arbejde med gode svar. Og det kan måske bidrage til en fælles kultur i forhold til svar på eksterne henvendelser.

- DR's direktion opfordres til at sikre, at programansvarlige chefer og programansvarlige redaktører i DR Medier - og ikke menige medarbejdere - besvarer klager.
- Bedre information til chefer og medarbejdere om klagesystemets procedurer og om, at kun chefer besvarer klager fra brugerne.
- En opfordring til at klagesvar altid er forsynet med klagevejledning.
- Workshops inden for eller på tværs af fagområder i DR, hvor medarbejdere og chefer kan arbejde med "det gode svar". Dette kan bidrage til, at brugernes henvendelser håndteres og besvares endnu bedre, og dermed styrke brugernes oplevelse af dialogen med DR.

DR's svar:

En åben dialog med brugerne er afgørende for DR. Det indskærpes på alle niveauer i huset, og er en vigtig del af at arbejde i DR.

Når det gælder klager, skal disse jf. DR's etiske retningslinjer behandles med respekt og lydhørhed, og det er en fast regel, at en DR-medarbejder eller en ekstern producent ikke besvarer klager over sig selv, men videregiver sagen til den ansvarshavende DR-chef.

Almindelige kommentarer til et program, et indslag eller en artikel på dr.dk besvares som udgangspunkt af den medarbejder, der har bedst kendskab til sagen. Det kan i visse tilfælde være vanskeligt at vurdere, hvornår en forespørgsel eller en meningstilkendegivelse udvikler sig til en egentlig klage. Rettesnoren er her, at påståede brud på DR's etiske retningslinjer eller de vejledende regler for god presseskik altid skal behandles som en klage og dermed overgå til den relevante chef. Men som lytter og seernes redaktør påpeger, er der – sjældne - eksempler på, at en medarbejder har fortsat kommunikationen med brugeren i for lang tid. Det giver hver gang anledning til indskærpelse af reglen om, at man aldrig besvarer en klage over sig selv.

Som det fremgår af DR's etiske retningslinjer, skal klageren ved hel eller delvis afvisning af klagen skriftligt oplyses om muligheden for at få sagen behandlet af lytternes- og seernes redaktør. I øvrigt gøres opmærksom på, at klagen kan indbringes for Pressenævnet forudsat at klager har retslig interesse.

Eftersom reglerne for klagebehandling er en del af DR's etiske retningslinjer, er de del af den introduktion, nye chefer får – ligesom DR Etik på kurset "Ny i DR", i diverse workshops og i den daglige rådgivning har fokus på at sikre kendskabet til, hvordan klager håndteres i DR.

2.5 Når interessenter vil påvirke DR's fremstilling

En del af de klager, LSR modtager, er fra mennesker, som mener, at DR har vildledt offentligheden ved at fravælge nogle bestemte oplysninger i en sag og dermed bevidst fremstille en sag på en ensidig facon. Det gælder i særlig grad emner som sundhed og videnskab. I 2019 har LSR behandlet og afgjort flere ankesager fra modstandere af det kommende 5G mobilnet. Det har typisk været fra klagere, som har forsynet klagerne med omfattende henvisninger til alternative opfattelser af strålingsfaren ved 5G.

Men også i andre sager, der ikke handler om sundhed og behandling, er kerneaspektet jævnlige klager, som ikke er enige i DR's redaktionelle valg.

Det er et gennemgående træk i klagerne argumentation, at DR ud fra et alsidighedskriterium ikke bare "bør", men er forpligtet til at høre alternative opfattelser. Det er på afgørende punkter i modsætning til DR's frie ret at træffe redaktionelle valg.

Derfor tager jeg emnet op her.

Pressefrihed

Det er et helt fundamentalt princip i en demokratisk retsstat, at pressen har sin frie ret til redaktionelt at vælge, hvad man vil tage op journalistisk og hvilke vinkler, man vil lægge på stoffet. Det sker inden for "frihed under ansvar", således er medierne ikke hævet over anden lovgivning, som sætter grænser for redaktionelle valg. DR kan således sagtens komme i klemme i Straffelovens bestemmelser om injurier, selv om man har ytringsfrihed.

Normalt er der en vis tilbageholdenhed fra statsmagten for at gribe ind over for mediernes ytringsfrihed og redaktionelle valg netop af frygt for at gribe ind i ytringsfriheden. På den anden side har Danmark et velfungerende selvreguleringsystem, hvor medierne udøver selvjustits og retter ind efter afgørelser hos Pressenævnet – eller internt i DR i forhold til kritik af overtrædelser af DR's etiske retningslinjer. Selv om et medie frit vælger sin vinkel, er man forpligtet presseetisk til at forelægge kritiske oplysninger for den kritiserede part. Det er hér, at uenigheden opstår i mange sager om, hvem der er den forurettede, som bør have forelagt kritiske oplysninger. DR må således godt fastslå i et program, at sundhedsmyndighederne ikke i øjeblikket finder nogen sundhedsfare ved 5G-nettet, uden at DR er forpligtet til at forelægge det for alternative kilder, som mener, at der er en fare. Men DR skal som medie være kritisk i forhold til sine kilder og kan ikke kritisere en specifik kilde, der er kritisk over for den gængse viden om 5G, uden at den pågældende har fået forelagt kritikken.

Som medie er det afgørende at afvise krav udefra om at blande sig i den redaktionelle proces. Omvendt er det lige så vigtigt at understrege, at den redaktionelle frihed ikke er et partoutkort til at gøre lige, hvad man vil. DR er på det programetiske plan underlagt

såvel den almindelige lovgivning som Pressenævnets anbefalinger og DR's egne etiske retningslinjer.

5G og kildebrug

Typisk har klagerne henvist til en række kilder og skrifter, som har en anden og negativ bedømmelse af sundhedsrisikoen ved det kommende mobilnet end de officielle sundhedsoplysninger. DR kan ikke automatisk bare afvise den slags henvendelser. Om de er relevante eller ikke er det, afhænger af det journalistiske formål, som DR har med sin omtale. For eksempel tog programmet 'Detektor' fat på sundhedsfaren ved 5G. (<https://www.dr.dk/etik-og-rettelser/brugernes-redaktoer/nyheder/klager-over-dr-daekning-af-5g-faar-ikke-medhold>)

'Detektor' refererede i sin gennemgang af 5G den almindelige, officielle opfattelse af strålingsfaren eller mangel på samme, sådan som Sundhedsstyrelsen opfatter den. Klagerne mente, at der var andre kilder, som på overbevisende vis gjorde op med disse officielle opfattelser. Mit synspunkt var og er, at det er ikke forkert, at et DR-program, som vil undersøge sundhedsfaren ved 5G, baserer sig på Sundhedsstyrelsens opfattelse, så længe det fremgår klart, at det er DR's præmis for journalistikken.

Nogle af klagerne gjorde gældende, at DR var inhabil, fordi DR som virksomhed samarbejder med teleselskaber om 5G-teknologi. Der var ingen dokumentation for den påstand.

Men hvad nu hvis DR havde stillet sig selv en helt anden opgave? Hvis DR havde sat sig for at se kritisk på de danske sundhedsmyndigheders viden om og holdning til 5G?

Det havde været helt legitimt. Stadigvæk havde det været op til DR at finde de kilder frem, som man anså for relevante i forhold til den problemstilling. Det er op til DR og ikke til forskellige interessenter at bestemme, hvilke kilder, DR skal bruge.

Ekspertkilder kan ofte være farvet af, at personen måske nok har sit faglige grundlag i orden, men kan optræde i en habilitetskonflikt i forhold til andre gøremål i råd, nævn, virksomheder og lignende. Eller eksperten kan have udtalt sig på en måde, som gør, at vedkommende ikke er troværdig som "uvildig."

'Detektors' kildevalg til at belyse "sandheden" er også et valg. I det konkrete program vedrørende 5G støttede 'Detektor' sig til Sundhedsstyrelsen og Verdenssundhedsorganisationen, WHO. Det var klart deklareret, at det var kilderne.

Sundhedsmyndighederne er ikke ufejlbarlige. Myndigheder kan begå fejl eller være underlagt forhold som farver bedømmelsen. Det er i så fald en relevant opgave for et medie som DR at afdække. Det var bare ikke sagen i klagen over 'Detektor.'

Men vigtigst er det, at officiel viden ændrer sig hele tiden i takt med ny forskning og ny erkendelse.

I mit arbejde skal jeg som udgangspunkt ikke tage stilling til den faglige substans i de kildehenvisninger, som klagerne bringer ind i sagen. Det har jeg ikke forudsætninger for. Det afhænger af den konkrete klage og kontekst, og hvis en bedømmelse af en faglig kilde er vigtig til belysning af, om der er en presseetisk overtrædelse, kan det være relevant.

Alligevel kan det være svært helt at undgå faktatjek. Eksempelvis i ankesagen om kritik af 11. september-fremstillingen i historien. (Se kapitel 5.2). Klager mente, at DR viderebragte

en officiel, men forkert udlægning af Osama bin Laden som bagmanden bag terrorangrebet på New York. Det er helt gængs praksis, at en redaktion kan omtale eksempelvis terroranslaget mod New York uden at referere kilder hver gang. Det er også gængs praksis, at man kan omtale månelandingen i 1969, uden at man er pligtig til at referere kilder, der fastslår, at USA faktisk landede på månen i 1969.

På den måde er journalistikken fyldt med fakta, som bliver taget for givet uden kildehenvisninger. Det er en del af den officielle, gængse viden om store begivenheder, hvor det må være tilladt i en journalistisk fremstilling uden videre at kunne referere til månelandingen eller 11. september, uden at den, der omtaler begivenheden, er pligtig til at bruge pladsen på at argumentere imod dem, der opponerer mod den officielle opfattelse.

Men når den slags spørgsmål bliver genstand for en ankesag, som det var tilfældet med 11. september og Osama bin Ladens rolle i terroranslaget, kan det pludselig blive genstand for kritik, at DR uden kilder har lagt en alment kendt oplysning til grund.

Som regel benytter journalister sig ikke af kildehenvisninger på samme måde, som videnskabsfolk gør. I en anden ankesag drejede det sig om, hvorvidt DR kunne skrive i overskriften, at danske landmænd kunne hjælpe bønder i Amazonas. Her var problemstillingen en helt anden. Kilden til oplysningen og selve vinklen på artiklen var kun journalisten selv. Men det fremgik ikke af artiklen. Det fik klageren medhold i.

DR skal kunne producere artikler, programmer og indslag hver dag, uden at hver enkelt oplysning skal kildebelægges. Omvendt er de mange sager, hvor der bliver sat spørgsmål ved en viden, som de fleste af os tager for givet, også en vigtig påmindelse om konstant at være kildekritisk. Og det kan give anledning til refleksion over, hvor bastant oplysninger bliver fremlagt. For eksempel når DR præsenterer en kritisk gennemgang af noget som "sandheden" eller "sandt" og "falskt." Noget kan tjekkes ved håndbogsopslag. Men rigtig mange klager over journalistisk fremstilling rummer mere komplicerede problemstillinger, hvor der ikke er nogen helt enkel "sandhed", men fremstillingen er produktet af flere journalistiske valg, herunder valg af kilder, man skal kunne argumentere for.

***

3. Trends og tal for henvendelser

Tendenser og overblik

Det hører med til denne halvårsrapport at give et retvisende billede af den kritik og den ros, som DR møder både i forhold til programetik og andre forhold.

Registreringen inkluderer klager over DR-programmer herunder fejl og tekniske klager og henvendelses-muligheden ”ris eller ros”.

Det samlede antal registrerede *kritiske henvendelser*, der er gået ind via kontaktformularen Kontakt DR på dr.dk i andet halvår af 2019 (juli - december), er 7599. Til sammenligning var dette tal i første halvår af 2019 på 7055. Antallet af tekniske klager er i år på 2956. Tendensen er en stigning i antallet af registrerede klager og kritiske henvendelser i forhold til sidste halvår.

Trods det store antal henvendelser via DR's eget system, vurderes det samlede antal kritiske henvendelser at være væsentlig højere, fordi der ikke foreligger nøjagtige tal for henvendelser og kommentarer til DR via sociale medier. Antallet af kommentarer, reaktioner og delinger på DR's Facebooksider ligger på ca. 1,2 mio. om måneden. Og en del af disse har karakter af kritik, ros eller klage. Det må derfor formodes, at kritik af DR's programmer på DR's profiler på sociale medier ville forøge det samlede antal af kritiske henvendelser, såfremt de kunne inddrages i en samlet optælling.

Emner, der ligger uden for DR's programvirksomhed – herunder f.eks. licenshenvendelser og kritik fra koncertgængere – er ikke inkluderet i statistikken.

Alle de registrerede henvendelser er kategoriseret ud fra brugerens udsagn og opfattelse. Der bliver dermed ikke i denne rapport taget stilling til, om kritikken er berettiget eller ej.

Som noget nyt, bliver der i denne halvårsrapport for første gang registreret henvendelser kategoriseret som ”ros”. Eventuelle større temaer, der har udløst ros fra brugerne, vil stå omtalt og uddybet i kapitel 4.

Som udgangspunkt besvares programetiske henvendelser af den relevante redaktion. DR's Programservice besvarer mange af de kritiske henvendelser, og DR's Redaktionssupport besvarer en stor andel af de tekniske henvendelser.

Henvendelsesfunktionen på Kontakt DR

I dette afsnit gennemgås de kritiske henvendelser DR har modtaget via kontaktmuligheden på dr.dk. Disse tal bruges som et pejlemærke for den samlede udvikling, og er med til at give et overblik over henvendelsestyperne.

De kritiske henvendelser og antallet af henvendelser med ros er sammenfattet i tabel 1, som er opgjort fordelt på relevante kategorier.

I tabel 2 fremgår de tekniske klager fordelt på de relevante tekniske kategorier.

Tabel 1 Kritiske henvendelser og ros, 2. halvår 2019 Kategori	Antal registrerede
Klager fra medvirkende	20
Børnetid	72
Unfair og tendentiøs dækning	355
Partisk valgdækning	1
Redaktionel omtale/skjult reklame	32
Krav om berigtigelse	3
Voldsomme effekter	15
Ærekrænkelse, fornærmelse, forhånelse	167
Upassende sprog	71
Ukorrekt sprog	397
Utroværdig konkurrence	2
Kritik af klagebehandling mm.	42
Anden programetik	662
Genudsendelser	73
Egenreklame og spot	52
Generelle kritiske	1544
Programlægning/programforslag/rettigheder	420
Utydelig tale, underlægningsmusik mm.	187
Faktuelle fejl	492
Øvrige	36
Tekniske klager og kritik	2956
Kritiske henvendelser i alt	7599
Spørgsmål	51
Ros	339
Henvendelser i alt	7989

I andet halvår af 2019 er tallet for **'Klager fra medvirkende'** steget til 20. Sidste halvår lå tallet på 13. Tallet er udelukkende udtryk for den mængde henvendelser, der er kommet ind via DR's kontaktformular på dr.dk. Direkte henvendelser til DR's journalister eller redaktioner er således ikke talt med. Der er tale om flere forskellige årsager til klager fra medvirkende personer i DR's programmer og artikler. De primære årsager skyldes f.eks., at klageren er blevet filmet uden samtykke eller vil have fjernet sin medvirken eller sit navn fra artikler på dr.dk.

Sammenholdt med den sidste halvårsrapport, er antallet af kritiske henvendelser for **'Børnetid'** faldet lidt. I andet halvår af 2019 ligger tallet på 72 sammenlignet med 89 i første halvdel af 2019. Klagerne har i dette halvår typisk drejet sig om børneprogrammer med upassende og voldsomt indhold hvor især særligt henvendelser om Onkel Reje på Ramasjang fylder en del.

Antallet af kritiske henvendelser under kategorien **'Unfair og tendentiøs dækning'** er i dette halvår på samme niveau som sidste halvår. I alt har kategorien trukket 355 kritiske henvendelser, mens sidste halvår var på 346.

Kritiske henvendelser om **'Partisk valgdækning'** er i dette halvår på 1, sammenlignet med sidste halvår, hvor tallet var på 596 henvendelser. Det markant lavere tal og de store udsving i dette tal i de sidste rapporter fra lytternes og seernes redaktør skyldes, at klager og kritiske henvendelser i forbindelse med valg til Folketinget og Europaparlamentet registreres i denne kategori.

Kategorien **'Ærekrænkelse, fornærmelse, forhånelse'** beskriver kritik over DR, hvor brugeren har følt sig selv eller andre nedgjort eller omtalt ærekrænkende. Klagerne omhandler mange blandede emner, blandt andet programmer der opfattes nedgørende over for f.eks. minoriteter eller marginaliserede grupper. Dette halvår er antallet af henvendelser på 167, og dermed faldet en smule i forhold til sidste halvår, hvor 174 klagede til DR.

Lytternes og seernes redaktør holder løbende øje med klager og kritik over sproglige fejl, der stadig fylder en del i mængden af kritiske henvendelser til DR. **'Ukorrekt sprog'** rummer kritiske henvendelser over forkert udtale, stavfejl og grammatikfejl. Der er i dette halvår registreret 397, hvilket er et fald fra 496 i første halvår af 2019. Kategorien **'Upassende sprog'** omfatter primært brug af bandeord og vulgært sprogbrug, som nogle klager finder upassende. Sidste halvår lå antallet af henvendelser på 93. I andet halvår af 2019 er antallet af henvendelser på 71.

Kategorien **'Programlægning/programforslag/rettigheder'** rummer kritiske henvendelser fra brugerne over blandt andet sendetidspunkt, flyttede programmer og tv-programmer, der ikke kan ses pga. manglende eller udløbne rettigheder. Antallet er på 420.

Kategorien **'Faktuelle fejl'** omfatter kritiske henvendelser om konkrete fejl i fakta i både artikler på dr.dk og i indslag i såvel radio som tv. Ofte drejer det sig om årstal, navne, geografi eller tekniske fagtermer, som brugerne mener bliver fejlagtigt brugt. I dette halvår henvendte 492 sig og påpegede faktuelle fejl. Registreringen forholder sig ikke til, hvorvidt klagerne har faktisk ret i deres klage.

'Kritik af DR's klagebehandling mm.' rummer klager fra brugere, der udelukkende finder det besværligt at sende kritik til DR. Det er brugere, der ikke ved, hvor de skal henvende sig eller finder proceduren indviklet og omstændelig. Kategorien indbefatter også kritik af manglende svar eller lang svartid fra DR's side. Også kritik af svar, som ikke besvarer brugerens henvendelse bliver registreret her. Sammenlignet med sidste halvår er antallet af henvendelser inden for denne kategori faldet en smule fra 52 sidste halvår. Tallet ligger i dette halvår på 42.

Antallet af henvendelser inden for **'Anden programetik'** i det forgangne halvår er steget (662) sammenlignet med sidste halvår (371). Kategorien rummer kritik af etisk karakter, som ikke falder klart ind under andre kategorier, og kritikken kan være meget forskelligartet.

Antallet af henvendelser med **ros til DR** ligger på 339 (ud af i alt 7989 registrerede henvendelser). Det drejer sig om henvendelser, der for eksempel kommer med positive tilkendegivelser til DR eller på anden vis udtrykker tilfredshed hos brugerne.

Rapporten gennemgår de største af dette halvårs sager under afsnittet 'Gennemgang af væsentlige temaer'.

Tabel 2 Tekniske klager og kritik, 2. halvår 2019 Kategori	Antal registrerede
Undertekster	116
TV-produktion	30
Radio-produktion	37
Streaming af radio/TV på alle platforme	591
Browser/dr.dk	133
App's	303
Andet teknik	1746
I alt	2956

Antallet af registrerede henvendelser om tekniske fejl, udfordringer og kritikpunkter, der er kommet ind via DR's kontaktfunktion, er i dette halvår på 2956. En markant stigning i forhold til første halvår 2019, hvor tallet var 1337. Klagetendenser af en vis størrelse og betydning bliver løbende registreret og kan læses i afsnittet 'Gennemgang af væsentlige temaer'.

En stor del af henvendelserne om teknik drejer sig generelt om DR's apps, dr.dk og streaming. Henvendelserne går desuden på afviklingen af programmer og udfald. Desuden drejer en stor del af henvendelserne sig om funktionalitet på DRTV og diverse DR-apps. Især det nye DRTV fik en del reaktioner.

Hovedparten af tekniske klager og kritiske henvendelser omhandler streaming. Henvendelserne er mangeartede, da brugerne benytter DR's indhold på mange forskellige enheder – både tv, pc, smartphones og tablets. Der klages primært over problemer med afspilning af programmer, fejl i upload eller manglende upload af programmer. Desuden er der brugere, der oplever problemer med at kunne benytte DR's tilbud på specifikke model-fabrikater.

Der ses stadig henvendelser fra brugerne med tekniske problemer med afspilning af programmer på Bonanza.

Tilbagevendende klagetendenser

I denne rapport registrerer lytternes og seernes redaktør de kritiske henvendelser, DR får om bestemte emner, og som er gengangere fra tidligere år. Det er ikke emner, der nødvendigvis alle fylder meget, men som tematisk har optrådt i de sidste halvårsrapporter.

De sidste år har problemer med lyden på især tv været et tilbagevendende tema. Og af denne halvårsrapport fremgår det, at underlægningsmusik, jingler og utydelig tale fortsat er et problem for en hel del brugere. Henvendelserne er meget forskellige. Mange brugere mener, det forstyrrer med musik i baggrunden på både tv og radioudsendelser, mens andre synes, at værterne kan være svære at forstå.

Manglende rettigheder på udsendelser er et andet tilbagevendende klage tema fra brugerne. Især tv-seere forstår ikke altid, hvad grunden er til den korte periode, hvor de kan tilgå udsendelser på DRTV. Nogle brugere forstår heller ikke, hvorfor nogle udsendelser f.eks. ikke kan ses via internetforbindelse. Problemer med den kronologiske rækkefølge af afsnit i tv-serier eller udløbne rettigheder til indhold på radio og tv, medfører stadig kritiske henvendelser fra brugerne. Et tilbagevendende klage tema, er mængden og antallet af genudsendelser på DR's kanaler.

I sidste halvårsrapport blev der registreret mange henvendelser fra brugere, der oplevede tekniske problemer med DR's tv-guide. Igen i dette halvår optræder der henvendelser fra brugere der oplever lignende tekniske problemer. Se temaet beskrevet i kapitel 4.

Sproget i DR fylder stadig en del i henvendelserne. Det gælder både skriftlige fejl på dr.dk, forkert udtale af ord, forkerte fagtermer mm. Bandeord, vulgære udtryk, slang og lignende afføder stadig en del kritiske henvendelser.

***

4. Gennemgang af væsentlige temaer

I dette afsnit gennemgås de største og vigtigste af de temaer på baggrund af brugernes henvendelser i andet halvår af 2019. De kritiske henvendelser fra lyttere, seere og brugere er meget forskelligartede. Temaerne går fra madspild og hygiejne i tv-programmet 'Den store bagedyst' til reaktioner over lukning af programmer.

Emnerne er udvalgt på baggrund af henvendelser modtaget via Kontakt DR. Emner uden for programvirksomheden – herunder licensklager og klager fra koncertgængere – er ikke omfattet af denne gennemgang.

'Nul stjerner' fordomsfuldt

Værterne Jan Elhøj og Morten Kirckhoff tog i sommeren 2019 seerne med på tur til mindre kendte og mindre luksuriøse rejsedestinationer. I programmet 'Nul stjerner', der blev sendt på DR2, gik turen blandt andet til Albanien, Ukraine og Georgien. Men det foregik ikke på en værdig måde, mente en del seere. De fandt, at programmet var fordomsfuldt, og at værterne ikke behandlede de lande, de besøgte, med respekt.

DR's svar:

I programmet "Nul stjerner", der blev vist på DR2 i sommeren 2019, er det helt bevidst, at der er valgt en lidt anderledes vinkel, end man traditionelt anvender i rejseprogrammer. Der anvendes således både humor, satire og ironi i programmet. Programmet er tiltænkt en yngre voksen-målgruppe, og programmet har vakt meget stor interesse og

nysgerrighed i et omfang, som rækker ud over, hvad traditionelle programmer i denne genre tidligere har gjort. Og det var hele hensigten: At sætte spot på nogle af de steder i verden, danskerne ikke så tit rejser til eller sjældent hører om ved hjælp af et underholdende greb.

Konkret peger titlen "Nul stjerner" på hoteloplevelsen og ikke på oplevelsen af landet. Titlen er også en modstand til de forskønnede og klichéfylde billeder, som mange rejsende "poster" på de sociale medier. Det fremgår også af den præmis, som en speak læser højt i starten af programmet, som også netop opfordrer folk til at søge andre steder hen end de traditionelle rejsedestinationer, og programserien har da også andre steder fået ros for netop at vække opmærksomhed og nysgerrighed for lande, der ellers ikke omtales særligt ofte som rejsedestinationer for danskerne.

Der gives undervejs i programserien endvidere en række sympatiske portrætter af de pågældende lande, der tegnes af lokale karakterer og den respekt for traditioner, som også udvises i programmet.

Respons fra lytterne om DR Radio App

DR modtog særligt i juli mange henvendelser om DR Radio App. Henvendelserne var meget forskellige. Nogle af henvendelserne påpegede forbedringer af appen, mens andre stillede tekniske spørgsmål eller kom med både kritik og positiv feedback.

Problemer med sidste omgang af 'AftenTour'

DR dækkede dagligt den store sportsbegivenhed Tour de France i programmet 'AftenTour'. Flere brugere henvendte sig til DR om en fejl på DRTV i forbindelse med streaming af udvalgte udsendelser af 'AftenTour'. Brugerne oplevede, at nogle udsendelser ikke kunne streames via link, og at det aktuelle live tv-signal i stedet blev vist. Det er 19. år, at DR kører med 'AftenTour'. I det DR's rettigheder til verdens største cykelløb udløber i slutningen af 2019, stopper 'AftenTour'.

DR's svar:

En systemfejl bevirkede desværre, at et program blev forkert håndteret, og det gav problemet med visse udsendelser af 'AftenTour'. Der var ikke tale om et generelt problem, men et problem knyttet til de specifikke udsendelser.

Ikke nok vand i Den Blå Planet

En lille "regnefejl" i en videnskabsartikel på dr.dk fik en hel del læsere til at henvende sig. I artiklen fremgik det at for at stabilisere afsmeltningen på Vestantarktis, skulle snekanoner flytte og fryse cirka 7.400 gigatons havvand på 10 år. "*Det svarer næsten til to af akvarietankene fra Den Blå Planet på Amager*", stod der i artiklen. Dette var ikke korrekt, gjorde flere brugere opmærksom på. Nogle påpegede, at et sådanne projekt ville kræve næsten 2 milliarder af den største vandtank på Den Blå Planet.

DR's svar:

Selv om dr.dk's brugere altid læser vores indhold med et kritisk blik og generelt er gode til at gøre opmærksom på fejl, er det længe siden, vi har fået så mange henvendelser på en historie, som i tilfældet med artiklen om snekanonerne i Antarktis. Journalisten har bestræbt sig på at gøre de astronomiske tal forståelige, men har – formentlig grundet noget så banalt som travlhed – formået at lave en skrivefejl. Efter at have haft artiklen oppe til diskussion på redaktionen, besluttede vi imidlertid helt at bortredigere sammenligningen, da det var vurderingen, at to milliarder akvarietanke var mindst lige så svær en størrelse at begribe, som de konkrete 7.400 gigatons havvand.

'Onkel Rejes Heavy Metalband' spiller stadig

DR's populære karakter Onkel Reje fra Ramasjang fik også i dette halvår en hel del brugere til at klage til DR. De mange henvendelser afspejler sig også i antallet registrerede 'Børnetids'-klager/kritiske henvendelser (se tabel 1). Kritikken går igen i år primært på hvad nogle mente er Onkel Rejes forherligelse af "satanisme" i 'Onkel Rejes Heavy Metalband'. Flere seere mener også, at Onkel Rejes optræden er upassende og blandt andet lærer børn dårlig opførsel og et dårligt sprog.

DR's svar:

Universerne i "Onkel Reje" er alle holdt i et komisk overdrev, både visuelt og indholdsmæssigt. I det specifikke program har Onkel Reje hørt, at alle rigtige heavybands er satanister, så det skal hans band også være, hvis de skal vinde Heavy-MGP. Det er en del af heavykulturen at beskæftige sig med satanisme og Djævelen, det karakteriserer i høj grad genren, og det er derfor i naturlig forlængelse af det, at fænomenerne behandles i "Onkel Rejes Heavyband". I forhold til "Onkel Rejes Heavyband", så er det en programserie med et musikalsk univers og en opbyggelig historie om fædre og sønner, hvor barnet Krølle leder efter sin forsvundne far, og Onkel Reje har ikke en søn, så han tager ham kærligt til sig. På deres vej møder Krølle og Reje en masse udfordringer, der giver os spænding omkring udfaldet. Blandt andet møder de en sur, firearmet politibetjent, der konstant får mad i hovedet, og en kultleder, der falder i sin kutte og

skvatter ned ad en meget lang trappe. Onkel Rejes komik er skør, fræk og meget lig den humor som børnene i Ramasjangs målgruppe dyrker og som vi også får mange efterspørgsler på. Det samme kan siges om sproget der bliver brugt i Onkel Rejes univers - Det er også skørt, frækt og ude i et komisk overdrev.

'Shitstorm' gav reaktioner

P1-programmet 'Shitstorm' kiggede den 18. august 2019 nærmere på blogger Alexandra Staffensen og hendes reklamering for muligvis ulovlige produkter. Det fik en hel del lyttere til efterfølgende at klage til DR. Rigtig mange brugere fandt programmet grænseoverskridende og mente, at gæsten blev dårligt behandlet i programmet.

DR's svar:

Shitstorm på P1 fulgte i efterfølgende programmer op på historien, hvilket medførte, at lægemiddelstyrelsen gik ind i sagen og erklærede det pågældende produkt for ulovligt. Alexandra Staffensen afviste igennem perioden at deltage i programmet og komme med sin udlægning, men fik et skriftligt svar læst op i udsendelsen. Hun opfordrede i perioden sine følgere til at klage over udsendelsen og bakke hende op. Det er vores vurdering, at dette medførte et særligt højt antal klager fra hendes følgere. Klager der alle blev besvaret inklusiv en klage fra Alexandra Staffensen selv.

Dr.dk 'testside' gave mange henvendelser

En test-side på dr.dk udkom ved en fejl den 8. august 2019. Det drejede sig om en interaktiv artikel fra DR Nyheder Indland (dr.dk/nyheder/indland) på forsiden af dr.dk. Det fik hurtigt mange brugere til at henvende sig til DR. De gjorde opmærksom på fejlen, og enkelte mente, at det virkede mærkeligt, at sådanne fejl kunne ske på dr.dk.

'Horisont' uden tekster

Da DR viste udsendelsen 'Horisont: Kapitalist i Cuba' den 12. august på DR1, manglede der undertekster. Det fik flere brugere til at henvende sig til DR med kritik. Da dele af udsendelsen var på spansk, gjorde seerne opmærksom på, at de uden undertekster ikke havde nogen chance for at forstå, hvad der blev sagt.

DR's svar:

En fejl bevirkede, at der blev byttet om på nogle tekstfiler, så der ikke blev vist de korrekte undertekster. Fejlen blev desværre ikke fanget før DR modtog seerhenvendelser. Der blev

først beklaget for de manglende tekster og senere henvist til at undertekster kunne findes frem via tekst-TV.

SAS-strejke ikke "ulovlig"

I forbindelse med SAS-strejken i september 2019, reagerede flere seere over ordvalget i blandt andet TV Avisens dækning af begivenhederne. En del brugere påpegede, at DR's valg og brug af ordet "ulovlig strejke" ikke var korrekt. Flere mente, at ordet "overenskomststridig" ville være det korrekte at bruge.

'George Gently' i forkert format

Flere seere af tv-serien 'George Gently' skrev til DR om problemer med udsendelsen i september. Nogle afsnit blev vist i forkert format (forkert billedformat/aspect ratio). Samtidig undrede nogle brugere sig over, hvorfor nogle afsnit af serien ikke kunne ses på DRTV, når de lige var blevet vist på flow-tv.

DR's svar:

Visning af afsnit 11, 12 og 13 blev vist i forkert format på DRTV. De pågældende afsnit blev dog vist korrekt på flow-tv.

At visse afsnit ikke kunne ses på DRTV efter sending på flow-tv, skyldes manglende rettigheder til at vise førstegangsudsendelsen for den pågældende serie på DRTV, som on-demand. Rettighederne giver dog ret til at vise genudsendelsen. På gamle serier er der andre rettigheder end dem, vi forhandler i dag.

DR forhandler løbende rettigheder og får heldigvis hele tiden bedre on demand rettigheder på vores indkøb, så der skulle blive færre og færre serier, hvor vi ikke kan vise førstegangsudsendelsen på DRTV.

Et mindre DR

En hel del lyttere, seere og brugere har i løbet af halvåret skrevet til DR og beklaget programmer, der enten er stoppet eller snart stopper. Henvendelserne er meget forskellige og går på både tv- og radioproduktioner, der ikke længere sendes eller snart lukker. Blandt andet har der været henvendelser om 'Filmselskabet' og 'Jersild minus Spin'. En hel del seere kontaktede også DR og beklagede, at 'The Late Show with Stephen Colbert' ikke længere bliver vist på DR3.

DR's svar:

Det er politisk bestemt, at DR i perioden 2019-2023 skal spare 20 pct., når der er taget højde for den forventede licensudvikling frem mod 2023. Selvom DR har haft fokus på at begrænse besparelserne på programmer og indhold til danskerne mest muligt, og forholdsmæssigt sparer mest på administration og støttefunktioner, kan det med et sparekrav i den størrelsesorden, der er tale om, ikke undgås, at der også skal gennemføres markante besparelser på DR's indhold.

DR har i den forbindelse valgt at vægte kvalitet og værdi for den enkelte bruger over volumen. Det har således været et centralt pejlemærke ikke at køre en 'grønthøster' ud over DR, dvs. at fastholde alle DR's eksisterende tilbud, men i mindre god kvalitet og med mindre nyt indhold. Det har som konsekvens, at DR ikke kan opretholde samtlige af de nuværende kanaler og indholdstilbud. De konkrete beslutninger om, hvor der skal spares, har ikke været nemme, og DR er opmærksom på, at mange af DR's brugere vil opleve, at programmer, de synes om, lukkes eller ændrer form. Besparelserne har derfor også været drøftet indgående i DR's ledelse, og det er – givet DR's nye økonomiske rammer – samlet vurderingen, at de trufne beslutninger giver DR det bedste mulige afsæt for at løse sin public serviceopgave i de kommende år.

'Den store bagedyst' – madspild og hygiejne

I det populære program 'Den store bagedyst' på DR1, følger over en million seere en stribe amatørbagere dyst i køkkenet og vej mod finalen. En del seere kontaktede i efteråret DR med kommentarer til programmet. En del seere fandt det problematisk, at deltagerne har smykker og ringe på, og at det er uhygiejnisk i et køkken. Andre var bekymrede for det store madspild, de oplevede i programmet, og påpegede hvor meget kage og mange ingredienser, der ryger i affaldsspanden.

DR's svar

I Den store bagedyst er det amatører, der arbejder i køkkenerne, på samme måde som de ville gøre det derhjemme i deres eget køkken. Inden optagelserne diskuterer vi køkkenhygiejne med deltagerne, men det er deltagerne selv, som træffer beslutning om, hvordan de vil administrere det i hvert deres køkken. Fremover vil vi dog nok særligt indskærpe det uhensigtsmæssige i at have fingerringe på, når der bages.

Under produktionen af bagedysten er der generelt stor fokus på miljø og madspild. Alligevel ses det jævnligt, at deltagerne i programmet smider noget ud. Ofte er det råvarer, som er blevet uspiselige, fordi der er sket fejl i tilberedningen. Dette hænger sammen med, at deltagerne igennem programmerne laver mange ting, som de ikke har

erfaring med, og at de derfor lærer og laver fejl undervejs. Derudover er omdrejningspunktet i programmet 'madlavning under tidspres i en konkurrencesammenhæng', og også dette kan medføre, at noget bliver smidt ud. Men som nævnt er der en bevidsthed omkring madspild i forbindelse med produktionen. For eksempel kan nævnes at programmet i 2019 havde en konkurrence, hvor deltagerne lavede 'træstammer' netop af rester fra en foregående bagning.

Problemer med DR's tv-guide

DR modtog den 15. oktober rigtig mange henvendelser om tekniske problemer med DR's tv-guide. Siden fungerede ikke fra hverken tablet, mobil eller computer, og brugerne oplevede blot en "hvid side". Den 16. oktober modtog DR fortsat mange henvendelser fra brugere, der ikke kunne forstå, at problemet stadig ikke var løst. En del af brugerne gjorde også opmærksom på, at de var glade for guiden og brugte den i det daglige – når den virkede.

DR's svar

I dagene den 15. og 16. oktober gav tekniske problemer anledning til lange svartider på tv-oversigten. Problemet blev løst ved at styrke den hardware, som applikationen kører på, og problemet er ikke opstået siden.

Grynet udgave af 'Den store bagedyst'

Da de danske amatørbagere skulle prøve kræfter med kage-klassikere fra Tyskland den 19. oktober, blev det en grynet omgang for nogle seere. Rigtig mange brugere skrev til DR og beklagede sig over den dårlige billedkvalitet af episode 3 af 'Den store bagedyst' - 8. sæson. Det drejede sig om brugere, der streamede on demand på DRTV. Nogle oplevede et pixeleret og grynet billede, mens andre også oplevede udfald i lyden.

DR's svar

Der er ikke blevet registreret noget i vores sagssystem om den pågældende hændelse. I forbindelse med lanceringen af DRTV den 12. november er samtlige programmer blevet retranskodet, hvilket betyder at det ikke er muligt at tjekke kvaliteten af den pågældende udsendelse.

For lidt dækning af brandene i Amazonas

En del henvendte sig i sensommeren med kritik af DR's dækning af brandene i Amazonas i Brasilien. Pointen var, at DR brugte for megen tid på uvæsentlige begivenheder i forhold til konsekvenserne af, at "Jordens lunge" brænder, som det generelt blev udtrykt. Nogle pegede på enkeltbegivenheder i samme periode – erhvervsmanden Lars Larsens død som eksempel – som fik for megen omtale i forhold til Amazonas.

Venstre fyldte for meget i nyhedsdækningen

I september var der ikke udelt begejstring for DR's intense dækning af formandsopgøret i Venstre. Nogle brugere fandt, at DR var partisk, fordi det journalistiske fokus var på Venstre, andre var utilfredse med, at dækningen af Venstre fortrængte andre nyheder.

Ny tv-guide gave meget kritik

Ekstremt mange brugere kontaktede DR fra den 12. november, hvor DR's tv-guide fik nyt design. Brugerne kom med kritik og ris over blandt andet det nye design. Mange mente, at det gamle design var bedre og gav et bedre overblik. En del brugere gjorde også opmærksom på mangler i funktionaliteten. Blandt andet nævnes det af mange, at de savner "favoritkanal"-funktionen, hvor brugeren selv kan vælge kanaler i oversigten. Rigtig mange gjorde også opmærksom på problemer med afspilning af programmer fra guiden.

DR's svar:

Tv-guiden benyttes dagligt af ca. 100.000 brugere på web og mobile apps. I dagene efter lancering omkring tv-guiden, har DR modtaget omkring 190 henvendelser omkring designet og brugeroplevelsen på den nye tv-guide på DRTV, samt en mængde henvendelser på sociale medier.

TV-guiden er primært en service til brugere af flow-tv, der ønsker at orientere sig ud over DR's streaming tilbud på DRTV og i andre tv-kanalers programmer. I forbindelse med lanceringen af det nye DRTV, ændrede DR design på tv-guiden.

DR er opmærksomme på, at mange brugere således har måtte vænne sig til den nye tv-guide i DRTV, og der er i 2020 planlagt indsatser for at give brugerne både en mere streamingfokuseret tjeneste og en bedre brugeroplevelse. Som supplerende tilbud, kan den gamle tv-guide kan fortsat tilgås via <https://www.dr.dk/tjenester/program-guide/>.

Ros

Det er denne rapport's formål at give et retvisende billede af tendenserne af klager og kritiske henvendelser fra brugerne. Som noget nyt indeholder rapporten imidlertid også en registrering af ros til DR registreret i kategorien "ris og ros" i DR's henvendelsessystem, for på den måde at give et mere nuanceret billede af brugernes

henvendelser.

Der blev i dette halvår registreret 339 henvendelser, der entydigt gav ros til DR.

Henvendelserne er meget forskelligartede gående på mange forskellige aspekter af DR's programvirksomhed. Dog samler der sig i dette halvår tre hovedtemaer, hvor brugerne i særlig grad har været glade for DR's programmer og indhold og har givet udtryk for det via DR's henvendelsessystem.

Ros til 'Prins Joachim fortæller'

DR modtog en del ros fra seere af programmet 'Prins Joachim fortæller'. I seks programmer tager Prins Joachim rundt og møder danskere, der giver deres bud på, hvorfor Danmark ser ud, som det gør. Mange seere mente, at Prins Joachim fungerer godt som vært og er en god formidler af historien.

Ros til Albert og Sanne

Tv-programmerne 'Albert og Sanne for altid' om Albert og Sannes krise som par på grund af barnløshed og den efterfølgende fertilitetsbehandling modtog mange roser fra seerne.

'Anne og Anders'

Også rejседokumentarprogrammerne med 'Anne og Anders' fik mange roser med på vejen. DR viste i sensommeren en række afsnit af de to værter rejse til Mellemøstlige lande som blandt andre Jordan, Israel og Libanon.

***

5. Andet led i klagebehandlingen

DR's klagesystem har to led. I første omgang har en klager krav på et svar fra den DR-redaktør eller redaktionschef, som har ansvaret for produktionen. Er en klager ikke tilfreds med svaret, har den pågældende mulighed for at anke sagen ved at klage videre til lytternes og seernes redaktør.

En klage kan gå til Pressenævnet, hvis den er indgivet inden for fristen på 12 uger, og den pågældende har en retlig interesse i sagen.

En klage til lytternes og seernes redaktør bliver ikke automatisk taget op som en ankesag. For det første skal der være tale om en sag, der drejer sig om presseetik. For det andet skal det være en væsentlig sag. Det vil altid være en skønssag, men typisk afviser jeg sager, hvor klager ikke har kunnet præcisere, hvad klagen gik ud på eller kunnet henvise til, hvordan overtrædelsen skulle være sket. Heller ikke klager, der har mere karakter af en kommentar end et konkret klagepunkt bliver behandlet. Lytternes og seernes redaktør har mulighed for at tage sager op af egen drift. Ligeledes prioriterer lytternes og seernes redaktør selv, hvilke sager, der behandles.

5.1 Pressenævnsager

I anden halvdel af 2019 har Pressenævnet afsagt én kendelse vedrørende DR.

Ikke kritik af 'Kontant' med fleres behandling af vand i kyllinger

Landbrug & Fødevarer har klaget til Pressenævnet over tv-udsendelsen "Kontant: Vandede kyllinger i køledisken", som blev bragt på dr.dk den 7. maj 2019 og på DR1 samme aften. Desuden var der klaget over et Facebook-opslag bragt på DR P4 Syd og Esbjergs Facebook-side ligeledes den 7. maj 2019, idet de mener, at god presseskik er tilsidesat.

Landbrug & Fødevarer har klaget over, at udsendelsen, artiklerne og Facebook-opslaget indeholder ukorrekt og skadelig information, og at DR ikke i tilstrækkelig grad har inddraget Landbrug & Fødevarers synspunkter i udsendelsen.

Pressenævnet kom til en anden opfattelse. Nævnet fandt, at DR på tilstrækkelig vis havde redegjort for den foretagne analyse og den rejste kritik heraf.

Pressenævnet fandt desuden, at DR havde tilstrækkelig dækning for i udsendelsen og i artiklerne at have anvendt betegnelsen "tilsat vand" om resultatet af de analyser af vandindholdet i kyllinge-brystfiletprodukterne, som Fødevarestyrelsen havde foretaget for DR. Landbrug & Fødevarer var blevet hørt og fik ikke medhold i kendelsen.

I første halvdel af 2019 afgjorde Pressenævnet tre sager, og der var kritik af DR i alle tre kendelser. Så samlet set fik DR kritik i tre kendelser ud af fire i 2019.

De tre sager var omtalt i forrige halvårsberetning.

5.2 Ankesager afgjort af lytternes og seernes redaktør

Ankesager afgjort af lytternes og seernes redaktør

I andet halvår af 2019 har LSR afgjort 16 sager. Det er to mere end forrige halvår. Klager fik medhold i to sager, delvist medhold i fire sager og ikke-medhold i ti af de 16 sager.

Kritisk gennemgang af S-politik var relevant

En læser var utilfreds med en artikel på dr.dk, hvor DR's 'Detektor' gennemgik Socialdemokratiets 2020-plan midt under sommerens valgkamp. Klageren mente ikke, at emnet i programmet var egnet til at slå fast, hvad der er et korrekt svar. Desuden mente klageren blandt andet også, at tallene fra Skatteministeriet ikke var objektive.

Klager fik ikke medhold.

Klager over DR-dækning af 5G får ikke medhold

To lyttere klagede over en udgave af programmet 'Detektor' på P1, hvor værterne gennemgik helbredsfares ved mobilnettet 5G.

De mente blandt andet begge, at programmets brug af ekspertkilder, var problematisk og en overtrædelse af DR's etiske regler.

Kritikken gik først og fremmest på, at Detektor overser en mængde viden, der taler for, at 5G er sundhedsfarligt. De var heller ikke tilfreds med de kilder, som DR havde brugt. De to klagerere mente, at DR's eksperter var partiske.

Klagerne fik ikke medhold.

Freelancere ikke undtaget fra DR's etiske retningslinjer om personlige ytringer

En mand klagede – ikke over et produkt fra DR, men at en freelance-vært havde fremsat personlige politiske ytringer og handlinger vendt imod partiet 'Stram Kurs.' Den pågældende vært havde indkøbt et domænenavn, der lå tæt op ad 'Stram Kurs's domæne, således at nettrafik automatisk blev ledt til et minoritetssite for den forening, som værten var formand for.

Klageren mente, at der fandtes et regelsæt, som pålagde de ansatte at holde deres personlige meninger for sig selv.

Det er ikke tilfældet, hvilket jeg gjorde opmærksom på. Derimod kan det have konsekvenser såvel for en fastansat som en freelance-ansat medarbejders arbejdsopgaver, hvis de holder fast i at ytre sig personligt samtidig med deres virksomhed for DR.

I den sammenhæng havde den pågældende freelance-vært ikke friere rammer end fastansatte, sådan som værtens DR-chef havde argumenteret for.

Klager fik derfor delvist medhold.

'Anne og Anders' undlod oplysninger om PFLP-talsmand

En seer mente, at DR havde overtrådt sine etiske retningslinjer i programmet 'Anne og Anders i Mellemøsten – Libanon'. Hvorfor fortæller programmet ikke, at den "milde" forfatter Ghassan Kanafani også var talsperson for terrororganisationen PFLP, og at han var med til at tage ansvaret for massakren i Lod lufthavnen? Massakren dræbte 26 og sårede 80, skrev klageren til DR.

Klageren fik medhold.

DR var ikke "socialistisk" som følge af artikel om ulighed

En læser mente – i lighed med direktøren for tænketanken Cepos, som klageren henviste til – at en artikel på dr.dk var et udtryk for socialistisk tankegang fra DR's side. Sagen drejede sig om brug af statistikker vedrørende ulighed.

Klager fik ikke medhold.

DR bragte forkert oplysning i video om mælk

Dansk Vegetarisk Forening klagede over flere punkter vedrørende en video om mælk, som DR havde lagt ud på YouTube. Klager fik medhold i, at en enkelt oplysning om mælkenes sundhedsmæssige egenskaber var upræcis, og det blev rettet.

Klager fik delvist medhold.

'Shitstorms' beskyldninger om medvirkende som "løgner" var over den etiske streg

En lytter klagede over programmet 'Shitstorm' på P1 den 1. juni. Blandt andet mente klageren, at værten for programmet gik over den etiske streg ved at kalde en medvirkende for "en homofobisk løgner."

Klager fik delvist medhold.

DR-medarbejder gav klager nedladende svar

I DR's artikel den 23. august 2019 med overskriften: "Dansk landbrug kan (måske) redde Amazonas, inden det er for sent" nævnes det blandt andet, at dansk landbrug er blandt de mest effektive i verden.

Det fik en læser til at klage til DR. Han ville gerne se dokumentation for påstandene i artiklen. Samtidig var klager ikke tilfreds med tonen i de svar, han havde fået fra DR. Blandt andet havde DR-medarbejderen karakteriseret klagerens ærinde som "flueknepperi."

Klageren fik medhold.

I orden at DR omtalte chef for Bagmandspolitiet ved øgenavn

En læser klagede over en artikel på dr.dk. Artiklen drejede sig om hjemsendelsen af chefen for Bagmandspolitiet, og i den forbindelse blev det nævnt, at han ifølge en citeret artikel fra Ekstra Bladet og en trivselsrapport blandt medarbejdere var kendt under øgenavnet "Kim Jong-il".

Klager mente, at det var en overtrædelse af DR's etik, at omtale chefen på en krænkende måde.

Klager fik ikke medhold.

Nøgen komiker i kiste var ikke en overtrædelse af etikken

Programmet 'Begravelse for begyndere' så nærmere på døden, og hvordan blandt andet begravelser og bisættelser foregår. Det blev vist på DR2 den 14. september og på DRTV. Blandt andet klagede en seer over, at værten og komikeren Torben Chris lå nøgen i en kiste.

Klager fik ikke medhold.

DR måtte godt omtale Osama bin Laden som manden bag terrorangreb på New York

En læser klagede over en artikel på dr.dk, der drejede sig om drabet på Osama bin Ladens søn. Klager påstod blandt andet, at de officielle oplysninger om al-Qaeda og Osama bin Laden som bagmænd bag terrorangrebet i New York i 2001 var forkerte. Klager henviste til andre forklaringer, som han mente afslørede den officielle forklaring på terrorangrebene. Han mente, det var en fejl, at DR ikke undersøgte sagen nærmere.

Klager fik ikke medhold.

P1 omtalte fejlagtigt jødisk debattør som 'kalotbærende'

En jødisk samfundsdebattør og forfatter blev i P1 Debat omtalt som en 'højreorienteret, kalotbærende jøde.' Det fik pågældende til at klage til DR over, at han var blevet omtalt i programmet, og at han blev omtalt både som højreorienteret og som kalotbærende, og dermed ortodoks jøde. Klageren fik ikke medhold i brugen af ordet højreorienteret, men eftersom klageren gjorde gældende, at han ikke bærer kalot, var det en fejl.

Klager fik delvist medhold.

P4 Nordjylland holdt sig på etikens vej ved brug af miljøretsekspert

P4 Nordjylland bragte den 22. oktober 2019 et nyhedsindslag om uenigheden mellem en lokal gruppe lodsejere og Aalborg Kommune over området Lille Vildmose i Nordjylland. I indslaget udtalte en ekspert og professor i miljøret sig om sagen. Det fik en advokat for en gruppe af lodsejere til at klage. Lodsejerne har i ti år haft en sag med Aalborg Kommune om rettighederne til jorden i naturområdet Lille Vildmose. Blandt andet mente klageren, at ekspertens udtalelser ikke blev brugt korrekt af DR. Han mente også, at da lodsejerne var part i sagen, burde de være blevet hørt.

Efter at DR Nordjylland afviste hans klage, ankede klageren til lytternes og seernes redaktør.

Klageren får ikke medhold i sine påstande

'Detektor' gik ikke Liberal Alliances ærinde

'Detektor' tog i september 2019 fat på enlige forsørgeres indtægtsgrundlag. Det fik en lytter til at klage til DR. Han hævdede blandt andet, at programmet manipulerede og brød loven ved at medregne børnetilskud og børneydelser til en enlig forsørgeres indtægt.

Klageren fik ikke medhold.

Satireprogrammet 'Ugen plus det løse' kaldte ikke netmedie for "junkmedie"

Redaktøren for netmediet, 'Solidaritet', klagede over en udgave af satireprogrammet 'Ugen plus det løse.' Ifølge redaktøren havde programmet fejlagtigt sammenkædet hans eget venstrefløjsmædie 'Solidaritet' med såkaldte 'junkmedier', og det skulle være sket ud fra en artikel i Politiken, hvor forskellige netmedier var gennemgået.

DR var i et første svar til klageren kommet til at begå en fejl, som DR siden rettede. I selve programmet blev 'Solidaritet' ikke nævnt som et junkmedie.

Klageren fik ikke medhold.

DR var berettiget til at vise anoreksiramt kvinde foran spejl

En seer klagede over DR's brug af et billede fra programmet 'Indefra med Anders Agger – anoreksi.' Billedet, der illustrerede en artikel om emnet, viste en ung kvinde med anoreksi kun klædt i undertøj foran sit spejl. Klageren mente, at brugen af billedet var uetisk, da det fremstillede spiseforstyrrelser som noget æstetisk og tiltrækkende.

Billedet var efter lytternes og seernes redaktørs opfattelse derimod ikke brugt i det øjemed, men for at illustrere selve problemstillingen i såvel programmet som artiklen: At anoreksiramte får et forvrænget billede af egen krop.

Klager fik ikke medhold.

***